

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU LAGUR-
BURA
ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.**

Makarska, travanj 2026.

Verzija dokumenta V3 (Izmjena br. 3)

Program
ZA RIBARSTVO
I AKVAKULTURU

Sufinancira
Europska unija

SADRŽAJ

1. OPIS GEOGRAFSKOG PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRSR	3
1.1. Osnovne geografske značajke područja LAGUR-a Bura	3
1.1.1. Geografski obuhvat LAGUR-a	3
1.1.2. Geomorfološke i klimatske značajke na području LAGUR-a	4
1.1.2.1. Geomorfološke značajke.....	4
1.1.2.2. Klimatske značajke	5
1.1.3. Kulturno-povijesna i prirodna baština na području LAGUR-a.....	6
1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština na području LAGUR-a.....	6
1.1.3.2. Prirodna baština na području LAGUR-a.....	6
1.1.4. Stanje infrastrukture na području LAGUR-a	7
1.1.4.1. Društvena infrastruktura	7
1.1.4.2. Komunalna infrastruktura	7
1.1.4.3. Ribarska infrastruktura.....	8
1.1.4.4. Infrastruktura za skladištenje i preradu	9
1.2. Gospodarske značajke područja LAGUR-a Bura	10
1.2.1. Ribarstvo i akvakultura	10
1.2.1.1. Područja djelovanja ribara i uzgajivača školjaka i riba.....	10
1.2.1.2. Broj ribara i uzgajivača školjaka i riba	11
1.2.1.3. Ulov riba, školjkaša, glavonožaca i rakova i uzgoj školjkaša i riba.....	12
1.2.1.4. Struktura i dinamika ulova po vrstama	12
1.2.1.5. Plovila i ribarski alati	12
1.2.1.6. Trženje riba i školjkaša	13
1.2.1.7. Ribarske zadruge i udruge.....	13
1.2.1.8. Sportski i rekreacijski ribolov	13
1.2.2. Poljoprivreda.....	14
1.2.3. Sekundarne djelatnosti	14
1.2.4. Tercijarne i kvartarne djelatnosti.....	15
1.2.5. Tržište rada.....	15
1.3. Demografske značajke područja LAGUR-a Bura.....	16
2. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI SA SWOT ANALIZOM.....	18

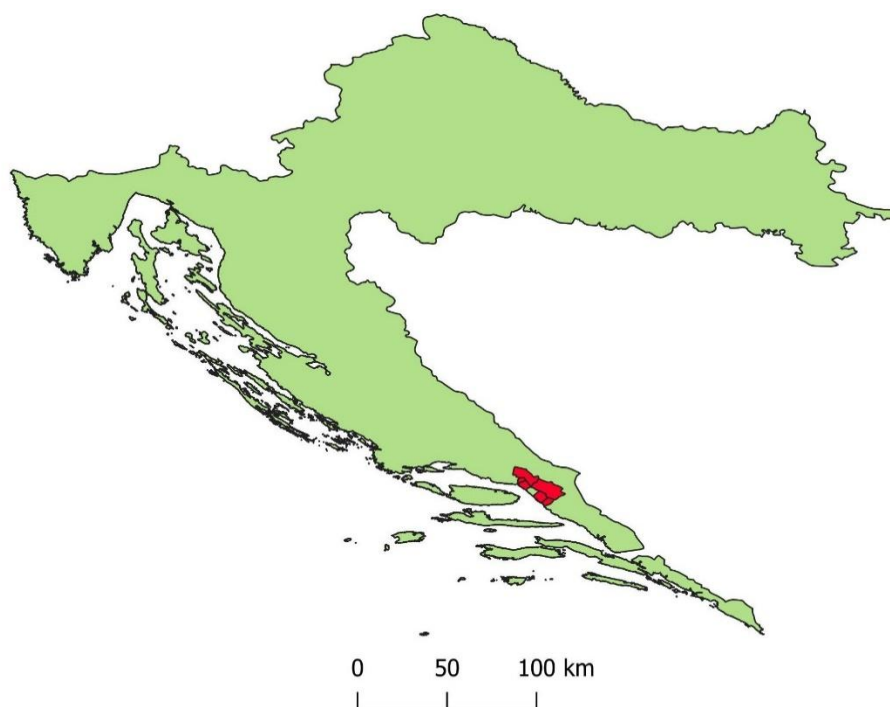
2.1. SWOT analiza	18
2.2. Razvojni potencijali	21
2.3. Razvojne potrebe	22
3. STRATEŠKI OKVIR LRSR.....	26
3.1. Vizija, strateški ciljevi i prioritetne mjere LAGUR-a u razdoblju 2021.- 2027.....	26
3.2. Opis strateških ciljeva i prioritetnih mjera s mjerljivim pokazateljima ostvarenja.....	28
3.3. Opis odabira projekata na razini LAGUR-a.....	36
3.3.1. Priprema i objava LAGUR Natječaja	36
3.3.2. Podnošenje i ocjenjivanje projektne prijave te odabir projekata.....	37
3.4. Usklađenost LRSR s nadređenim strateškim dokumentima	38
3.5. Inovativan i integrirani karakter LRSR.....	40
3.6. Horizontalna načela	41
4. Opis partnerstva i uključenosti dionika u proces izrade LRSR.....	42
4.1. Opis partnerstva	42
4.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRSR	45
4.3. Plan uključivanja lokalnih dionika u buduće aktivnosti provedbe LRSR.....	47
5. Akcijski plan provedbe	49
6. Mehanizmi upravljanja, praćenja i evaluacije provedbe LRSR.....	51
7. Kapaciteti za provedbu LRSR.....	55
7.1. Ljudski kapaciteti.....	55
7.2. Financijski kapaciteti	56
8. Financijski plan provedbe LRSR i rada LAGUR-a	57
9. Popis literature	59
10. Prilozi.....	60

1. OPIS GEOGRAFSKOG PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRSR

1.1. Osnovne geografske značajke područja LAGUR-a Bura

1.1.1. Geografski obuhvat LAGUR-a

Lokalna akcijska grupa u ribarstvu, u daljnjem tekstu LAGUR Bura, smještena je u južnom dijelu Republike Hrvatske. LAGUR Bura tvori 6 jedinica lokalne samouprave: Grad Makarska, Općine Brela, Šestanovac, Tučepi, Zadvarje i Zagvozd. Cjelokupni prostor LAGUR-a nalazi se u Splitsko – dalmatinskoj županiji (sl. 1).

Sl. 1. Geografski smještaj LAGUR-a Bura

Ukupna površina LAGUR-a je 311,4 km², na kojoj je prema popisu iz 2021. godine živjelo 19 611 stanovnika, uz gustoću naseljenosti od 63,1 st./km². Površinom najmanja jedinica lokalne samouprave je općina Zadvarje, a najveća općina Zagvozd. Prema broju stanovnika na prvom mjestu je Grad Makarska, dok je najmanji broj stanovnika prema popisu iz 2021. godine u Općini Zadvarje.

Duljina obalne linije iznosi 19,8 kilometara. Stanovništvo je raspoređeno u 19 naselja, unutar šest jedinica lokalne samouprave.

Grad Makarska sastoji se od dva naselja: Makarska i Veliko Brdo. U Općini Brela nalaze se dva naselja: Brela i Gornja Brela, a u Općini Šestanovac pet naselja: Grabovac, Katuni, Kreševo, Šestanovac i Žeževica. Na prostoru Općine Tučepi je jedno naselje, Tučepi, a na području Općine Zadvarje dva su naselja: Dubci i Zadvarje. Najviše naselja, njih sedam, je na području Općine Zagvozd: Biokovsko Selo, Krstacije, Rastovac, Rašćane Gornje, Zagvozd, Župa i Župa Srednja.

1.1.2. Geomorfološke i klimatske značajke na području LAGUR-a

1.1.2.1. Geomorfološke značajke

U reljefu LAGUR-a Bura prevladava struktura planine Biokovo, jedne od najviših planina u Republici Hrvatskoj (1 762 m.n.m). Cijelo područje je dinarskog smjera pružanja (SZ – JI), a geotektonski pripada zoni vanjskih Dinarida (Bognar, 1999).

U strukturnom i stratigrafskom pogledu prostor se može podijeliti na 3 cjeline:

- Područje obale i priobalja
- Područje hrpta Biokovo
- Zaobalni prostor

Područje obale i priobalja karakterizira sinklinorij flišnih naslaga, s presjecima rasjeda i boranja, što je rezultat navlačenja masiva Biokova na mlađe slojeve. Osim flišnih naslaga na ovom prostoru nalaze se i druge naslage tercijara i kvartara, poput rudistnih vapnenaca i dolomita.

Na širem prostoru obale nalaze se brojni odroni, sipari i točila. Taloženjem istih na obali, pod utjecajem gravitacije, a zatim marinskim djelovanjem morskih valova, nastao je cijeli niz, danas turistički prepoznatljivih, pješćanih plaža.

Područje hrpta Biokova građeno je od krednih i jurskih vapnenaca. Prevladavaju sedimentne stijene, a u njima su oblikovani tipični krški oblici. Uslijed naprezanja, hrbat Biokova izdigao se nad mlađim slojevima, u dinarskom smjeru pružanja SZ – JI. Na čelu hrpta brojni su sipari i točila. Područje karakteriziraju i strmci velike vertikalne raščlanjenosti, posebno na južnom hrptu.

Zaobalni prostor građen je od vapnenaca s pravilnim izmjenama fliša. Strukturno, javljaju se ljskave strukture, s vapnenačkim hrptovima i gredama te udolinama u flišu (poljoprivredna područja).

Na prostoru Zadvarja i Šestanovca većim dijelom prevladava prostor Zadvarske zaravni u kršu, u čijem je središtu kanjon rijeke Cetine. Zadvarska zaravan je odijeljena od zaravni Cista strmcem, čije se rasjedanje može pratiti i prema Zadvarju. Javljaju se tipični oblici u kršu poput ponikvi (dolac), zaravni, kamenica, jama, i sl.

Reljef podmorja karakterizira zaravnjenost i prekrivenost naslagama mulja. Uz obalu se nalaze šljunčani i manje pješćani sedimenti, uz zone gdje sami vapnenački greben dolazi do same obale, što je karakterizirano strmcima. Od crte obale linija dubina se naglo spušta do 50 metara dubine, nakon čega se zaravnava. Prevladavaju dubine od 50 do 70 metara, uz rijetka podmorska uzvišenja (brakove).

1.1.2.2. Klimatske značajke

Klima na području LAGUR-a je umjerena i topla s vrućim i sušnim ljetima te blagim i kišovitim zimama, prema Köppenovoj klimatskoj klasifikaciji Sredozemna klima s vrućim ljetom (Csa) (Filipčić, 1998). Navedeni tip klime prisutan je na cijelom obalnom dijelu LAGUR-a (Makarska, Brela i Tučepi). Smještaj prostora navedenih JLS-ova uz more i reljefni „štit“ masiva Biokova od kontinentalnih utjecaja, dodatno potencira pripadnost sredozemnoj klimi.

U zaobalnom dijelu, zbog reljefne otvorenosti i maritimnog utjecaja kroz niže dijelove reljefa (prijevoj Dubci i Zadvarska zaravan), isti tip klime se nalazi na području općina Šestanovac i Zadvarje.

Općina Zagvozd pokazuje obilježja izraženije kontinentalnosti, posebice dijelovi u podnožju Biokova, koje odlikuje manja insolacija. Zime su nešto hladnije, posebno zbog otvorenosti utjecaju zračnih masa s kontinenta.

Najčešći vjetrovi su jugo, bura i maestral. Jugo je topao i vlažan vjetar, koji puše iz jugoistočnog (širok) i južnog (oštro) smjera, najčešće u hladnijem dijelu godine. Na području Makarske uzrokuje najveće valove te stvara probleme u plovidbi i pomorskom prometu (prekid pomorskog prometa). Bura je suh i hladan vjetar, a zanimljivo je da bura na prijevoju Dubci ima jedne od najjačih udara na području Republike Hrvatske. Maestral je topao vjetar, puše u toplom dijelu godine, jugozapadnog smjera, a karakterističan je za stabilne uvjete u atmosferi. Oborine su najčešće u obliku kiše, iako u zaobalnom dijelu snijeg nije rijetka pojava.

1.1.3. Kulturno-povijesna i prirodna baština na području LAGUR-a

1.1.3.1. *Kulturno-povijesna baština na području LAGUR-a*

Prema podacima Ministarstva kulture, na području LAGUR-a registrirano je 75 kulturnih dobara. Od toga su dva nematerijalna kulturna dobra (umijeće pripreme tradicijske slastice torta Makarana i kantanje Gospina plača u Imotskoj - Vrgoračkoj krajini). Arheološkoj baštini pripada osam zaštićenih dobara, dok kulturno-povijesnim cjelinama njih pet. Najveći dio kulturnih dobara pripada nepokretnoj pojedinačnoj baštini (60).

1.1.3.2. *Prirodna baština na području LAGUR-a*

S aspekta prirodne baštine, najznačajnije područje je Park prirode Biokovo, koji je proglašen parkom prirode 1981. godine. PP Biokovo obuhvaća približno 200 km², što je gotovo 2/3 kopnenog dijela LAGUR-a. Park prirode osim zaštite prirodnih vrijednosti, nudi mogućnosti razvoja cijelog područja, jer je i značajan faktor u privlačenju gostiju (turisti i izletnici).

Godine 2023. godine proglašen je UNESCO Geopark Biokovo – Imotska jezera, kao jedinstveno geografsko područje međunarodnog geološkog značaja te tek treći u navedenoj kategoriji u Republici Hrvatskoj. Prostor Geoparka obuhvaća područje tri grada i 13 općina, a od toga je pet jedinica lokalne samouprave u sastavu LAGUR-a Bura. Proglašenje UNESCO Geoparka potvrđuje jedinstvenost prirodne baštine ovog područja.

Tok rijeke Cetine od brane Prančević do ušća u more spada u zaštićeni krajobraz. Jedinstvena kombinacija kanjona i riječne doline, uz atraktivne brzace, vodopade i slapove, među kojima se posebno ističe Gubavica pokraj Zadvarja.

U ostalim aspektima prirodne baštine valja naglasiti i područja NATURA 2000. Područje Direktive o staništima i Direktive o pticama većinom se poklapaju s granicama Parka prirode Biokovo. Izuzeće je nekoliko uvala (Vruja) koji pripadaju području Direktive o staništima. Iznad sela Kotišina, u sastavu Parka Prirode Biokovo nalazi se botanički vrt.

Kanjon rijeke Cetine, na rubnim dijelovima općina Šestanovac i Zadvarje, obuhvaćen je i Direktivom o staništima i Direktivom o pticama.

1.1.4. Stanje infrastrukture na području LAGUR-a

1.1.4.1. Društvena infrastruktura

Na području LAGUR-a Bura predškolski odgoj provodi se u 12 predškolskih ustanova. Najveći broj predškolskih ustanova nalazi se u Gradu Makarskoj (8), a ostale jedinice lokalne samouprave sadrže po jednu predškolsku ustanovu. (*Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2023*).

Na području LAGUR-a nalazi se 6 osnovnih škola, a uz matične škole djeluje i 4 područne ustanove. Škole s najvećim brojem učenika djeluju u Makarskoj (OŠ Stjepana Ivičevića i OŠ oca Petra Perice), dok ostale osnovne škole (OŠ Tučepi, OŠ Dr. Franje Tuđmana Brela, OŠ Fra Karlo Balić Šestanovac i OŠ Zagvozd) imaju manje od 200 učenika.

Dvije srednje škole na području LAGUR-a nalaze su u Makarskoj, Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića i Srednja strukovna škola Makarska, koje dijele istu zgradu u organiziranom smjenskom radu.

Zdravstvena zaštita na području LAGURA-a organizirana je kvalitetno i prema potrebama stanovništva. Osim ambulanta obiteljske medicine u jedinicama lokalne samouprave, središnja zdravstvena institucija nalazi se u Makarskoj, u kojoj se nalazi Dom Zdravlja Splitsko-dalmatinske županije, a u kojem se obavlja sve veći broj specijalističkih pregleda. U Zagvozdu se nalazi i KBC Split Podružnica Zagvozd, poznatija kao „Dnevna bolnica“, koja je formirana s ciljem usluge specijalističko-konzilijarne zaštite za žitelje velikog dijela Zagore. Pokrivenost ljekarnama je zadovoljavajuća, te svaka jedinica lokalne samouprave ima ljekarničku djelatnost u središnjem naselju.

Na području LAGUR-a djeluje pet dobrovoljnih vatrogasnih društava te jedna javna vatrogasna postrojba, JVP Makarska.

Prostor LAGUR-a obuhvaća područje 3 policijske postaje – PP Makarska, PP Omiš i PP Imotski.

Socijalna skrb provodi se kroz ustanovu Hrvatski zavod za socijalni rad, Područni uredi Makarska, Omiš i Imotski.

1.1.4.2. Komunalna infrastruktura

Sustav vodoopskrbe zadovoljavajuće je razvijen na najvećem dijelu LAGUR-a. Izuzetak su pojedini zaseoci u zaobalnom dijelu i na periferiji koji nemaju organiziranu

vodoopskrbu i odvodnju. Sve veći pritisak na vodoopskrbu događa se porastom broja kuća za odmor (bazeni).

Sustav odvodnje obuhvaća središnja naselja, posebno u priobalnom dijelu. Na području zaobalnih jedinica lokalne samouprave slabo je razvijen. Kanalizacijska odvodnja obavlja se putem sustava pojedinačnih septičkih jama, što može predstavljati opasnost uslijed procjeđivanja istih. Uz obalu može doći do procjeđivanja u more, a u unutrašnjosti LAGUR-a u podzemne krške vodonosnike (vadozna zona).

Gospodarenje komunalnim otpadom obavlja se putem pet komunalnih poduzeća. Općine Šestanovac, Zadvarje i Zagvozd koriste usluge komunalnih poduzeća iz Omiša i Imotskog. Na prostoru LAGUR-a nalazi se jedno reciklažno dvorište u Makarskoj. Na području Zagvozda trenutno je u izgradnji pretovarna stanica.

Pokrivenost električnom energijom je zadovoljavajuća, no u ponekim mjestima uslijed širenja turističke djelatnosti i izgradnje novih smještajnih kapaciteta, može doći do preopterećenosti električne mreže, odnosno usporavanja ulaganja i investicija. Na području LAGUR-a osim investicija u energetska efikasnost u privatnom i javnom sektoru, valja istaknuti značajnije investicije poput vjetroelektrane „Katuni“ na području općine Šestanovac, instalirane snage 35 MW.

Značajan objekt na području LAGUR-a je i hidroelektrana „Kraljevac“, jedna od najstarijih hidroelektrana u Europi. Smještena je na području općine Zadvarje, na rijeci Cetini, pored vodopada Gubavica. Instalirana snaga elektrane iznosi 46,4 MW.

Gotovo cijeli prostor LAGUR-a je prekriven telefonskim linijama i mobilnom telefonijom. Pokrivenost internetom je zadovoljavajuća, ali uz rezerve za razvoj brzog i suvremenog signala, posebno na ruralnom području. Suvremena 4G/5G mreža je ograničena na područjima većih naselja/grada i prometnica. Optička mreža dostupna je na području dijela Grada Makarska, s tendencijom daljnjeg širenja, kao i na prostoru općina Brela, Tučepi, Šestanovac, Zadvarje.

Poštanski uredi se nalaze u svim središnjim naseljima jedinica lokalne samouprave.

1.1.4.3. Ribarska infrastruktura

Sukladno *Naredbi o popisu iskrcajnih mjesta za iskrcaj ulova s ribarskih plovila koja obavljaju gospodarski ribolov na moru* (NN 30/2025) jedino iskrcajno mjesto na području LAGUR-a Bura je Makarska. Iskrcajno mjesto nalazi se gotovo u samom centru grada u blizini trajektnog pristaništa te je jedan od osnovnih problema dostupnost teretnih vozila za ukrcaj

morskih organizama s plovila, posebno u ljetnim mjesecima kada su izražene povećane gužve u prometu u centru grada.

U prethodnim *Odlukama o popisu iskrcajnih mjesta za iskrcaj ulova s ribarskih plovila koja obavljaju gospodarski ribolov na moru*, iskrcajno mjesto bili su i naselje Tučepi.

Osim navedenog, Grad Makarska ima jedinstveni pristup prodaji ribe za lokalno stanovništvo, na način da se u hladnijem dijelu godine (u pravilu od početka studenog do sredine travnja), ribarska plovila, mahom „koče“, tijekom dana privezuju na obalu makarske rive i prodaju morske organizme direktno kupcima. Ovakav način prodaje postaje prepoznatljiv identitet grada u zimskim mjesecima, te privlači kupce iz susjednih gradova i općina. Na području grada nalazi se ribarnica (gradski prostor), ali trenutno u zakupu privatnog subjekta, bez mogućnosti prodaje ulova lokalnih ribara.

Jedan od najvećih problema ribarske infrastrukture na području LAGUR-a je nepostojanje adekvatnog mjesta za servis i remont plovila („škver“), kao i problemi s vezovima za iste. Naime, ribarska plovila su prisiljena ploviti u dalje destinacije radi servisa i popravka plovila, pa čak i do Murtera i Ugljana (Lamjana).

Problem privezišta, istezališta i dizalice je izraženu ljetnim mjesecima, prvenstveno zbog velikog priljeva raznih plovila, nautičkih i gospodarskih (turizam), te je broj predviđenih vezova značajno manji od broja plovila (korisnika).

1.1.4.4. Infrastruktura za skladištenje i preradu

Na području LAGUR-a nedostaje adekvatna infrastruktura za preradu i skladištenje ribe. To se posebno očituje u raskoraku sezona ulova ribe u priobalnim vodama i potražnjom ribe (ljetno i turizam). U ljetnim mjesecima kada je pritisak na potražnju ribe velik, u morskim kanalima u blizini prostora LAGUR-a nije dopušteno kočarenje, stoga zbog smanjenja troškova odlaska do daljih pozicija ulova (vanjski kanali i more), dio ribara s gospodarskim povlasticama „obustavlja“ ribarenje i bave se drugim djelatnostima (turizam). U zimskim mjesecima, kada se smije kočariti u kanalima u blizini prostora LAGUR-a, uslijed smanjene potražnje za morskim organizmima, dolazi do pojave viškova ulova, a koji se zbog izostanka infrastrukture za preradu i skladištenje ne mogu adekvatno iskoristiti. Postojanje infrastrukture za skladištenje (hladnjače) i preradu ribe, olakšalo bi rješavanje navedenog problema. Na prostoru LAGUR-a postoji jedan gospodarski subjekt registriran za otkup i preradu ribe, a postoji prodaja i putem drugih kanala (obrti, tvrtke, trgovački centri).

1.2. Gospodarske značajke područja LAGUR-a Bura

1.2.1. Ribarstvo i akvakultura

1.2.1.1. Područja djelovanja ribara i uzgajivača školjaka i riba

Prema *Pravilniku o granicama u ribolovnom moru (NN 5/11)* prostor u LAGUR-u Bura ribarstveno gravitira zoni G, podzonoma G3 i istočnom dijelu podzone G2.

Ribolovna podzona G3 nalazi se u unutarnjem ribolovnom moru RH, a omeđena je granicom koja polazi od točke na rtu Širan (otok Drvenik veli) i proteže se prema istoku obalom otoka Drvenika velog do jugoistočnog rta uvale Solinska (sl. 2). Nastavlja se prema jugoistoku ravnom crtom do rta Obinuški bok (otok Šolta), a zatim prema jugu zapadnom i južnom obalom otoka Šolte do rta Livka. Od te točke, granica ide ravnom crtom do rta Ražanj (otok Brač) i proteže se prema istoku južnom obalom otoka Brača do rta Lašćatna. Zatim se ravnom crtom spaja s rtom Svitna (kopno), te se nastavlja prema jugoistoku obalom kopna do sjevernog rta uvale Vira donja. Od te točke, granica ribolovne podzone G3 nastavlja se ravnom crtom do rta Sućuraj (otok Hvar), te se proteže prema zapadu sjevernom obalom otoka Hvara do rta Pelegrin, a zatim se ravnom crtom spaja s točkom na jugozapadnom rtu otoka Vodnjaka Velog, koji se nalazi na ravnoj polaznoj crti. Od te točke, granica se nastavlja prema sjeverozapadu ravnom polaznom crtom do točke X6, a zatim se ravnom crtom azimutom 30° spaja s početnom točkom na rtu Širan (otok Drvenik Veli).

Sl. 2. Ribolovno područje ribara LAGUR-a Bura – podzona G3

Izvor: LAGUR Bura 2023; HHI Split

Podzona G2 proteže se od točke Rt od Križa (kopno) i proteže se prema istoku obalom kopna do rta južno od mjesta Vranjice. Nastavlja se prema jugu ravnom crtom do rta Okruk (otok Čiovo), te južnom obalom otoka Čiova do rta Čiova. Dalje se granica proteže prema

sjeveru ravnom crtom do rta Marjan (kopno) i nastavlja se prema istoku obalom kopna do ušća rijeke Žrnovnice (obuhvaćajući rijeku Žrnovnicu 100 m uzvodno od mosta na ušću rijeke). Zatim se granica nastavlja prema jugoistoku obalom kopna do ušća rijeke Cetine (uključujući i dio rijeke do crte koja spaja predjel Planovo sa predjelom Priko pravcem staroga porušenog mosta preko rijeke), i nastavlja obalom kopna jugoistočno do rta Svitna. Od te točke, granica ide ravnom crtom do rta Lašćatna (otok Brač), te se proteže prema zapadu sjevernom i zapadnom obalom otoka Brača do rta Ražanj. Zatim se ravnom crtom spaja s rtom Livka (otok Šolta) i nastavlja se prema sjeverozapadu sjevernom obalom otoka Šolte do rta Obinuški bok. Od te točke, granica ribolovne podzone G2 (sl. 3) nastavlja se ravnom crtom do jugoistočnog rta uvale Solinska (otok Drvenik Veli), te se proteže prema sjeveru istočnom i sjevernom obalom otoka Drvenika Velog do rta Širan, a zatim se ravnom crtom spaja s početnom točkom Rt od križa (kopno).

Sl. 3. Ribolovno područje ribara LAGUR-a Bura podzona G2

Izvor: LAGUR Bura 2023; HHI Split

Trenutno na prostoru LAGUR-a Bura nije evidentirana niti jedna lokacija uzgoja morskih organizama (listopad 2023. godine).

1.2.1.2. Broj ribara i uzgajivača školjaka i riba

Na području LAGUR-a Bura na dan 1. kolovoza 2023. godine evidentirana je 41 povlastica za gospodarski ribolov, što čini tek 1,38 % svih povlastica za gospodarski ribolov u Republici Hrvatskoj. Najveći broj povlastica, 23, evidentiran je na području grada Makarske, 12 je evidentirano na području Općine Tučepi, te 6 na području općine Brela. Na području općina Zadvarje, Šestanovac i Zagvozd nije evidentirana ni jedna povlastica za gospodarski ribolov.

1.2.1.3. Ulov riba, školjkaša, glavonožaca i rakova i uzgoj školjkaša i riba

U promatranom razdoblju od 2019. do 2022. godine ulov riba, školjkaša, glavonožaca i drugih morskih organizama oscilirao je u vrijednostima od 308 tona 2021. godine, do 513 tona 2019. godine, koja je ujedno i rekordna godina. Može se primijetiti trend smanjenja ulova nakon 2020. godine kada je iznosio 502 tone, te nagli pad u 2021. godini. 2022. godina donosi oporavak, kada je ulov iznosio 391 tonu.

Najveći dio ulova, čak 99,2 % iskrcan je u Makarskoj, a tek 0,8 % na iskrcajnom mjestu u Tučepi.

1.2.1.4. Struktura i dinamika ulova po vrstama

U strukturi ulova po vrstama prednjači sitna plava riba sa 82% ulova, što odgovara i podacima za cijelu Republiku Hrvatsku (90 % ulova). Na drugom mjestu nalazi se bijela riba s 13,5 % količine ulova. Među bijelom ribom prevladava oslić i trlja. Na trećem mjestu su rakovi s 10 % količine ulova, a zatim slijede glavonošci i hrskavična riba. Na posljednjem su mjestu velika plava riba i školjkaši.

U promatranom razdoblju 2019.-2022. godine među malom plavom ribom vidljiv je značajan pad količine iskrcane ribe. Ista situacija je i kod bijele ribe. S druge pak strane, vidljiv je porast broja količine iskrcanih rakova i glavonožaca i hrskavične ribe.

1.2.1.5. Plovila i ribarski alati

Broj plovila za gospodarski ribolov odgovara broju povlastica za gospodarski ribolov te iznosi 41 registrirano plovilo. Najveći broj plovila, 23 registrirana su Makarskoj, a slijede Tučepi s 12 plovila i Brela sa 6 plovila. Najveći broj plovila, njih 32, manja su od 12 metara, 8 je duljine od 12 do 24 metra, dok je samo jedno plovilo dulje od 24 metra.

Snagu motora do 20 kW posjeduje najveći broj plovila, njih 18, zatim slijedi 10 plovila sa snagom od 20 kW do 100 kW, i 10 plovila od 100 kW do 300 kW. Snagu iznad 300 kW imaju 3 plovila.

Na prostoru LAGUR-a Bura najvažniji ribarski alati u upotrebi su kočice (pridnene povlačne mreže), plivarice (okružujuće mreže), pridneni parangal te mreže stajačice (jednostruke).

1.2.1.6. Trženje riba i školjkaša

Većina morskih organizama plasira se putem kratkog lanca opskrbe, i to restoranima i hotelima (ugostiteljski obrti), turistima, te građanima LAGUR-a. Najveći dio male plave ribe podaje se tvornicama za preradu ribe, koje se nalaze izvan područja obuhvata LAGUR-a. Jedan

od poznatijih načina plasiranja ribe na području Grada Makarske je prodaja ribe na rivi u zimskom dijelu godine (početak studenog do sredine travnja). Naime, odlukama gradske uprave dopušta se privez lokalnih ribara i direktna prodaja morskih organizama kupcima. Navedeni način prodaje s vremenom je postao dio identiteta grada, a povoljan je za plasman svim ribarima s područja LAGUR-a.

Na području LAGUR-a nalaze se dvije tržnice, u Gradu Makarskoj i Općini Zadvarje. Inače, Zadvarje je naselje koje tradicionalno organizira sajam utorkom, tijekom cijele godine, te okuplja velik broj stanovnika sa šireg područja cijele Dalmacije, predstavlja dobar kanal za plasman morskih organizama. U okviru sajma postoji dio namijenjen za prodaju ribe i morskih organizama.

Problemi u plasmanu javljaju se u skladištenju i sezonalnosti plasmana morskih organizama, a javlja se problem nelegalne konkurencije (rekreativni i sportski ribari) koja prodaje ribu i druge morske proizvode.

1.2.1.7. Ribarske zadruge i udruge

Prostor LAGUR-a ima dugu tradiciju ribarskih zadruga, tako su primjerice u 20. stoljeću ribarske zadruge bile jako aktivne, kao i opće poljoprivredne i poljoprivredne zadruge koje su iznajmljivale i zapošljavale ribare za ulov. Poduzeća Koteks i Razvitak vršila su otkup ribe u 80-im godinama 20. stoljeća (Lasić, 2022.). Danas na području LAGUR-a Bura nema ribarskih zadruga.

Na području LAGUR-a djeluje desetak udruga koje su povezane s morem i morskim djelatnostima, od čega 30 % čine sportska ribolovna društva. Osim njih, valja istaknuti sportske vaterpolo, jedriličarske, veslačke i plivačke klubove (*Registar udruga 2023.*)

1.2.1.8. Sportski i rekreacijski ribolov

Za obavljanje sportskog i rekreacijskog ribolova potrebno je ishoditi pripadajuće dozvole. Dozvole za sportski ribolov izdaju se od Hrvatskog saveza za športski ribolov na moru preko svojih članova – sportskih ribolovnih klubova. Dozvole za rekreacijski ribolov izdaju se od strane ministarstva (web) ili preko ovlaštenika na terenu, pravnih i fizičkih osoba.

Na području LAGUR-a Bura djeluju tri sportsko ribolovna društva, dva na području Makarske (Pomorsko športsko ribolovno društvo "Arbun" i Športsko ribolovni klub "Jež"), te jedno društvo u Tučepi (Pomorsko športsko ribolovno društvo "Oštrulj").

1.2.2. Poljoprivreda

Poljoprivredna proizvodnja na području LAGUR-a Bura prvenstveno je determinirana prirodnom osnovom, odnosno ograničenjima krškog reljefa. Značajni prostori za poljoprivrednu proizvodnju su flišna padina na području Makarske, Brela i Tučepi (masline, vinova loza, agrumi), te pojedini povoljni prostori na krškom području zaobalja (vrtače gdje su najčešće kulture krumpir, vinova loza, kupusnjače). U posljednje vrijeme kultura uzgoja masline širi se i na prostor zaobalja. Na području LAGUR-a nema ni jedno geomorfološko područje polja u kršu.

Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, na području LAGUR-a Bura registrirana su 342 obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG), 1 obrt, 20 samoopskrbnih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (SOPG) i 12 trgovačkih društava.

Prema dominantnim načinima uporabe poljoprivrednog zemljišta najveći dio je pod voćnjacima i maslinicima, 70 ha, odnosno 63 ha. Nakon toga slijede oranice sa 16 ha, te vinogradi sa 7 ha.

Što se stočarskog fonda tiče, prema podacima Jedinog registra domaćih životinja Ministarstva poljoprivrede, na području LAGUR-a 2023. godine zabilježeno je 617 goveda, 118 konja, 157 magaraca, 958 svinja, 9306 ovaca i 3929 koza. Površina pod krškim pašnjacima iznosila je 136 hektara. Gotovo od svih vrsta domaćih životinja, najviše je na području Općine Šestanovac.

1.2.3. Sekundarne djelatnosti

Sekundarne djelatnosti na području LAGUR-a Bura vezane su većinom uz grad Makarsku, gdje se nalazi manji broj malih proizvodnih, većinom zanatskih pogona, ponajprije zbog orijentiranosti prema djelatnosti turizma. Od značajnijih valja spomenuti građevinski sektor, prehrambeni sektor, te ostalu proizvodnju (svijeće). Na području priobalnih općina razvijaju se i gospodarske i poslovne zone, kao Gospodarska zona Dugiš u Makarskoj, te u Gornjim Brelima i na području općine Tučepi.

Na području zaobalnih općina izgrađeno je i planirano 7 gospodarskih zona, od toga pet na području općine Zagvozd, te po jedna na području Šestanovca i Zadvarja. Svaka od općina LAGUR-a Bura, koje se nalaze u zaobalju, pokrenula je projekt gospodarske zone. Neke zone, kao Gospodarska zona Golo Brdo u Zagvozdu, Gospodarska zona Zadvarje te Gospodarska zona Šestanovac, već su odavno započele s radom. Od proizvodnih pogona valja

spomenuti proizvodnju obuće u Šestanovcu, inovativan projekt proizvodnje mobilnih sušara (za meso, ribu i voće) te brojne manje i veće proizvodne pogone na području gospodarskih zona.

1.2.4. Tercijarne i kvartarne djelatnosti

Među tercijarnim i kvartarnim djelatnostima dominira turizam. Turizam kao djelatnost ima izrazito dugu i jaku tradiciju na području LAGUR-a Bura, što se posebno odnosi na područje priobalja, odnosno Makarsku rivijeru. Tradicija turizma povezana je i uz hotele, ali i privatni smještaj. Posljednjih nekoliko godina primjetan je nagli porast kuća za odmor, kako na priobalju, tako posebno u zaobalju, čime se dodatno potencira razvoj zaobalnog prostora. Na području LAGUR-a registrirano je 34 817 postelja, od čega najviše u Makarskoj 55 %, Tučepima (22 %) i Brelima (20 %).

Broj dolazaka 2022. godine iznosio je 515.135 dolazaka pri čemu je ostvareno 3.141.606 noćenja. Najviše dolazaka i noćenja ostvareno je u Makarskoj (55 % dolazaka i 50% noćenja), Tučepima (24 % dolazaka i 24,5 % noćenja) i Brelima (17 % dolazaka i 18,5 % noćenja).

Osim samog kupališnog turizma, kao najznačajnijeg oblika turizma koji privlači i najviše gostiju, sve je češći razvoj turizma u kućama za odmor na području podnožja Biokova i u zaobalju. Novi trendovi, a dijelom potaknuti i pandemijom COVID-a, zasigurno nameću mir, tišinu i uživanje u prirodi kao novi oblik i aspekt razvoja turizma.

U turističkom smislu valja izdvojiti i Park prirode Biokovo, sa svojim atrakcijama (vrh sv. Jure na 1762 mnm kao najviša točka u Hrvatskoj kojom se može doći cestom), *Skywalk*, ali i planinarenje i uživanje u prirodi. Od ostalih oblika i turističkih atrakcija valja napomenuti brojne manifestacije, poglavito ribarske večeri u gotovo svakom mjestu, zatim koncerte, sportske susrete, manifestacije (Dani glumaca u Zagvozdu, projekt Maestrале, Lito u gradu, Susreti klapa u Tučepima), itd. Prostor LAGUR-a nudi i uživanje u prirodi, izlete brodovima, dobro razvijen sustav biciklističkih staza i pješačkih staza.

1.2.5. Tržište rada

Prema podacima Popisa stanovništva 2021. godine broj stanovnika u dobi ukupnog radno aktivnog stanovništva, od 15 do 64 godine, na području LAGUR-a Bura iznosio je 13.264 stanovnika, ili 67,5 % ukupnog stanovništva. Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje broj zaposlenih je iznosio 8.373 osoba. Od toga je najveći broj zaposlenih u Gradu Makarskoj, 6.363 ili 76 % ukupnog broja zaposlenih, a najmanje Općina Zadvarje, 93 zaposlena ili 1,11 % ukupnog broja zaposlenih.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, stopa nezaposlenosti na razini LAGUR-a u rujnu 2023. iznosila je 6,7 %. Najmanja nezaposlenost bila je na području Općine Brela 3 %, a najviša na području Općine Zagvozd 19,3 %. Inače, vidljiva je velika razlika u zaposlenosti obalnih JLS-ova, prosječno 4,5 % i zaobalnih općina 17,4 %.

1.3. Demografske značajke područja LAGUR-a Bura

Prema popisu iz 2021. godine na području LAGUR-a Bura živjelo je 19 611 stanovnika (tab. 1) na površini od 311,41 km², što daje prosječnu gustoću naseljenosti od 61,3 st./km². Na prostoru LAGUR-a nalazi se 18 naselja, od čega najviše, 7, na području Općine Zagvozd. Zanimljivo je da čak dvije JLS-a u sastavu LAGUR-a u svom sastavu imaju isključivo jedno naselje, Tučepi i Zadvarje, a dvije JLS dva naselja, Makarska i Brela.

Tablica 1. Broj stanovnika, površina i gustoća naseljenosti JLS LAGUR-a Bura 2021.

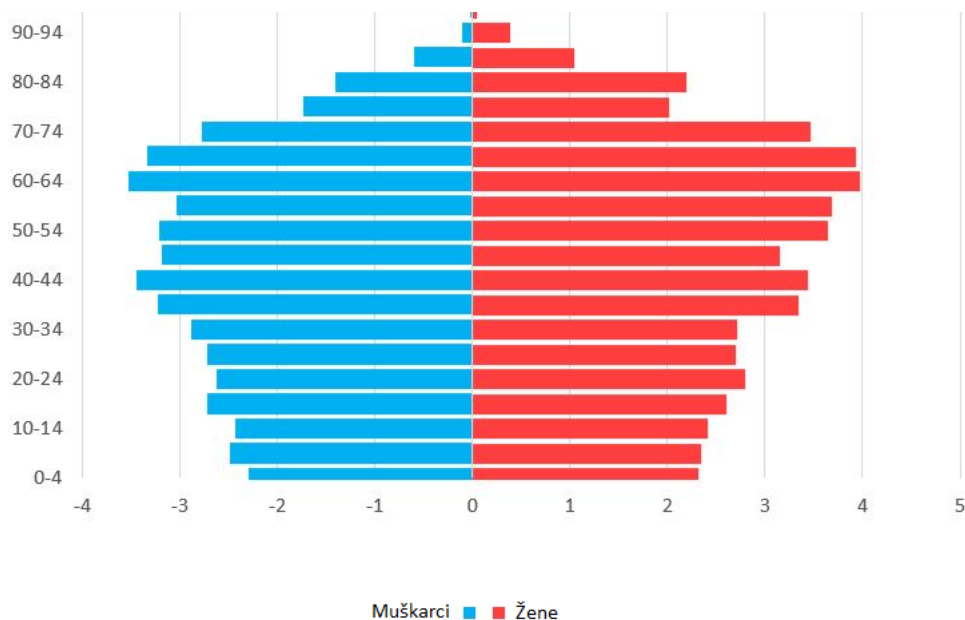
Naziv JLS-a	Broj stanovnika (2021).	Površina (km ²)	Gustoća naseljenosti (st./m ²)
Grad Makarska	13.301	38,5	345,5
Općina Brela	1.626	20	81,3
Općina Šestanovac	1.669	85	19,6
Općina Tučepi	1.819	16	113,7
Općina Zadvarje	289	13,4	21,6
Općina Zagvozd	957	138,5	6,9
LAGUR	19.661	311,4	63,1

Izvor: Državni zavod za statistiku, 2023

U međupopisnom razdoblju 2011.-2021. godine, vidljiv je pad broja stanovnika u svim jedinicama lokalne samouprave na području LAGUR-a. Takav trend u skladu je i s općim kretanjima Republike Hrvatske u cjelini. Veći pad zabilježen je na prostoru općina u zaobalju (Šestanovac i Zadvarje).

U svim jedinicama lokalne samouprave LAGURA-a Bura bilježi se negativna prirodna promjena (razlika broja rođenih i umrlih). Ukoliko se navedeni podaci usporede i s podacima u međupopisnom razdoblju, jasno je da je i migracijski saldo negativan. Navedeni podaci potvrđuju negativne demografske trendove. Detaljan prikaz broja stanovnika LAGUR-a na razini naselja, prema podacima popisa stanovništva iz 2021. godine, prikazan je u Prilogu 1.

Dobno-spolna struktura pokazuje nepovoljna obilježja. Najveći udio stanovništva je u srednjoj životnoj dobi, odnosno u godinama života od 55 do 74. Dno piramide se sužava, što pokazuje na smanjen prirodni prirast, odnosno tip dobno-spolno piramide karakterističan za staro stanovništvo. Takav tip dobno-spolne piramide naziva se regresivan tip (sl. 4).

Slika 4. Dobno-spolna struktura LAGUR-a Bura 2021. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku, 2023

Dobne skupine (kontingenti) stanovništva, pokazuju ubrzano starenje područja LAGUR-a. U odnosu na prosjek Republike Hrvatske, na području LAGUR-a je manji udio mladog i zrelog stanovništva, a veći je udio starog stanovništva. Navedeni pokazatelj iznimno je važan za sve buduće planove razvoja, jer su upravo mlado i zrelo stanovništvo nositelji promjena i razvoja.

Prema obilježjima obrazovne strukture stanovništva na prostoru LAGUR-a Bura, najveći udio stanovništva ima završenu srednju školu (60,5 %), zatim osnovnu školu (14,1 %), sveučilišni studij (13,3 %), stručni studij (9,2 %). Najmanji udio, ispod 1 % je bez škole i sa završenim stupnjem doktorat znanosti.

2. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI SA SWOT ANALIZOM

2.1. SWOT analiza

SWOT analiza metoda je vrste analize koja temeljito analizira objekt na temelj unutarnjih snaga (Strengths) i slabosti (Weaknesses) i vanjskih prilika (Opportunities) i prijetnji (Threats). SWOT analiza ključan je alat za prepoznavanje potreba i potencijala u planiranju razvoja i kreiranju kvalitetne strategije intervencije lokalne razvojne strategije u ribarstvu. U prethodnom poglavlju, analizi stanja, naglasak je stavljen na temeljitoj analizi svih elemenata prostora LAGUR-a Bura, prirodne osnove i društvene nadgradnje. Temeljito su analizirani elementi prostora povezani s ribarstvom, akvakulturom, okolišnim elementima i plavim gospodarstvom u cjelini. Sami rezultati SWOT analize proizašli su iz analize LAGUR-a, u suradnji s dionicima na području gospodarstva (naglasak ribarstvo i akvakultura), civilnog i javnog sektora, a navedeni proces opisan je u poglavlju 4.2.

SWOT analiza je temelj za djelovanje i planiranje, odnosno za kreiranje ciljeva i mjera lokalne razvojne strategije.

Tablica 2. SWOT analiza LAGUR-a Bura

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Maritimnost prostora LAGUR-a i orijentiranost prema moru (ribolov, turizam)• Tradicija ribarske djelatnosti• Prirodna reljefna osnova i atraktivna crta obale• Zaštićena prirodna baština (Park prirode Biokovo i zaštićeni krajobraz Kanjon Cetine) na području LAGUR-a; UNESCO Geopark Biokovo – Imotska jezera• Podmorske vrulje i izvori kao jedinstvena podmorska staništa• Makarska rivijera kao prepoznatljiv „brend“ u na turističkom tržištu• Tradicija turizma na području Makarske rivijere• Prometna povezanost, posebno cestovnog prometa, autocesta A1, tunel sv. Ilija,	<ul style="list-style-type: none">• Negativni demografski trendovi na prostoru cijelog LAGUR-a• Nepovoljna struktura stanovništva koja se odražava i na obilježja radne snage• Izostanak poslovnih subjekata na području akvakulture• Nepovjerenje dionika u planiranju razvoja• Izostanak volonterskih inicijativa• Pritisak na obalu u ljetnim mjesecima (turizam)• Dio rekreacijskih i sportskih ribolovaca plasira morske organizme ilegalno• Nedostatak vezova i ribarske luke• Nedostatak istezališta i prostora za servis i remont plovila• Osjetljivost krške osnove i krškog podzemlja (zaobalje)

<p>državne ceste D8 (Jadranska magistrala) i D82</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povoljna klimatska obilježja • More gotovo izvrsne kakvoće na svim točkama uzorkovanja • Velika fluktuacija ljudi, posebice turista u ljetnim mjesecima • Dobra povezanost obale i zaobalja (prijevoj Dubci) i tunel sv. Ilija • Brojni klubovi i organizacije orijentirani prema moru, održivom razvoju i ribarstvu • Prepoznatljive i atraktivne šljunčane plaže • Velika i raznolika ponuda na području smještaja i ugostiteljstva • Zaobalni dio (Zagora) s očuvanim prostornim resursima • Geografska blizina Brača, Hvara i Pelješca • Jedinstven način prodaje ribe u Makarskoj na rivi u zimskim mjesecima 	<ul style="list-style-type: none"> • Ribarska zanimanja kao slabije atraktivna među mladima • Prehrambene navike lokalnog stanovništva sve manje uključuju ribu i morske organizme • Gotovo nepostojanje adekvatno opremljenih ribarnica na prostoru LAGUR-a • Problemi sa adekvatnim skladištenjem ribe i morskih organizama • Flota ribarskih plovila je zastarjela, malih dimenzija i manje snage motora • Nezainteresiranost djece i mladih za upoznavanjem s vrstama organizama u moru • Percepcija ribe i morskih plodova kao „skupih“ namirnica, te važnosti konzumiranja ribe i morskih organizama u zdravoj prehrani • Problem zbrinjavanja otpada iz mora (koje se izvuče mrežama i drugim alatima) • Veliki broj plovila i zagušenost akvatorija LAGUR-a u ljetnim mjesecima • Samo jedno iskrcajno mjesto kojem se teško prilazi s kopna u centru grada (Makarska) • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi • Sve češća pojava alohtonih i invazivnih vrsta morskih organizama • Često kršenje zakonskih propisa vezanih uz ribarstvo • Ulov nedorasle ribe i morskih organizama • Velik broj ribarskih alata korišten na moru i konflikti među ribarima
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Neadekvatni uvjeti i organiziranost površine za tradicionalnu prodaju ribe i morskih organizama u hladnijem dijelu godine (riva)
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Upotreba i korištenje suvremenih digitalnih i zelenih tehnologija u zaštiti morskih staništa i mora općenito • Kreiranje suvremene ponude povezane s morem i morskim proizvodima prema turistima na području LAGUR-a • Uvođenje različitih metoda prerade ribe i morskih organizama • Povezivanje ribarskog, poduzetničkog i znanstveno-obrazovnog sektora na području LAGUR-a • Dinamičan turistički razvoj zaobalja posljednjih godina (stalni rast broja kuća za odmor) proširuje lokalno tržište za proizvode ribarstva • Potencijalna dostupnost zemljišta u zaobalju za gradnju pogona za preradu i skladištenje ribe i morskih organizama • Promoviranje ribarstva kao zanimanja • Uključivanje ribara i ostalih dionika u kreiranje budućeg razvoja • Zainteresiranost pojedinih udruga s područja ribarstva i javnog sektora za uključivanje u suvremene tokove planiranja razvoja • Obrazovanje djelatnika u ugostiteljstvu i turizmu na promociji ribe i morskih organizama kao zdrave hrane • Mogućnost povezivanja ribara, OPG-ova, restorana i hotelskih kuća 	<ul style="list-style-type: none"> • Klimatske promjene i zagrijavanje mora i kopna • Sve veći pritisak turističke infrastrukture na obalu • Povećana mogućnost zagađenja mora, obale i podmorja uslijed velikog broja pritiska od strane turizma i prometa plovila na moru (posebice ljeti) • Prekomjerni ulov pojedinih vrsta i njihovo smanjenje/nestajanje • Uvođenje jeftinije uvozne ribe nauštrb lokalnih ribara • Sve manji broj mladih osoba u ribarstvu kao zanimanju • Intenziviranje ilegalne prodaje morskih organizama • Slaba educiranost ugostiteljskih djelatnika u promociji i prezentaciji ribe i morskih proizvoda • Porast cijene energenata i ostalih ulaznih troškova • Zagađenost mora teškim metalima, mikroplastikom, kemijskim sredstvima iz poljoprivredne proizvodnje • Širenje areala invazivnih vrsta nauštrb autohtonih vrsta morskih organizam

<ul style="list-style-type: none"> • Korištenje „atraktivnosti“ prostora zaštićenih dijelova prirodne osnove (PP Biokovo, Cetina, UNESCO Geopark) za promoviranje proizvoda lokalnog ribarstva 	
---	--

2.2. Razvojni potencijali

Nakon analize ključnih komponenti područja LAGUR-a Bura, te detaljno provedene SWOT analize, posebno fokusirajući se na sektore ribarstva i akvakulture, plavog gospodarstva te morskog okoliša i maritimne baštine, stvorena je osnova za prepoznavanje temeljnih razvojnih potencijala i potreba tog područja tijekom provedbenog razdoblja od 2021. do 2027. godine.

Kao ključni razvojni potencijali LAGUR-a Bura u kontekstu ribarstva i akvakulture, plavog gospodarstva te morskog okoliša i pripadajuće baštine, istaknuti su:

Tablica 3. Razvojni potencijali LAGUR-a Bura

Razvojni potencijal	Opis	Stupanj prioritnosti
Atraktivnost karakteristika prirodne osnove na području reljefnih, hidrografskih i klimatskih datosti	Prostor LAGUR-a Bura karakteriziraju jedinstveni reljefni krški oblici, koji zbog svojih atraktivnih oblika i svojstava, ali i osjetljivosti, zahtijevaju iznimno kvalitetan pristup vrednovanju i planiranju razvoja. Na relativno malom prostoru zaštićene prirodne vrijednosti obuhvaćaju Park prirode Biokovo, značajan krajobraz rijeke Cetine, te UNESCO Geopark Biokovo-Imotska jezera. Osim navedenoga na prostoru LAGUR-a su prisutne lokacije i mikrolokacije slatkovodnog okoliša i njegovih iznimnih prirodnih resursa, a koji su izravno povezani i utječu na morski okoliš. Ukoliko se navedenom pribroje brojne plaže na obali, poznati podmorski izvori (vrulje), sredozemna klima, jasno je zašto je prostor iznimne atraktivnosti, koja privlači brojne turiste svake godine, ali i nalaže kvalitetan pristup planiranju s ciljem očuvanja prirodne baštine.	1.
Tradicija turizma kao potencijal povezivanja s djelatnostima ribarstva i akvakulture	Na prostoru LAGUR-a razvoj turizma može se pratiti od početak 20. stoljeća. Danas je pojam Makarske rivijere prihvaćen kao prostor s čistim more, šljunčanim plažama, borovom šumom i vrhovima Biokova. Jedno od najznačajnijih turističkih područja u Hrvatskoj je ujedno i jedno veliko tržište koje se kreira u ljetnim mjesecima, a radom i planiranjem razvoja turizma sve više i u ostalom dijelu godine. Osim samog obalnog dijela (rivijera), u posljednjih nekoliko godina dolazi do naglog razvoja turizma na području zaobalja (kuće za odmor u Zagori). Navedeno	2.

	otvara brojne mogućnosti povezivanja brojnih djelatnosti s turističkim tržištem, pa tako i ribarstva i akvakulture.	
Prostorni položaj i infrastruktura prostora kao temelj razvoja ribarstva i akvakulture	Područje LAGUR-a Bura nalazi se na području južnog hrvatskog primorja, uz Jadransko more, povezano kvalitetnom cestovnom infrastrukturom s kontinentalnom Hrvatskom, a dalje i Srednjom Europom. Veliki zamah razvoju prostora LAGUR-a svakako je dala izgradnja autoceste A1 (2 čvora na području LAGUR-a), te tunel sv. Ilija. Time ostvaraju nove mogućnosti promocije i plasmana proizvoda ribarstva i cijelog gospodarstva LAGUR-a Bura. Osim navedenog, od velikog je značaja i funkcioniranje komunikacija između unutrašnjih jedinica samog LAGUR-a, obalnih i zaobalnih jedinica lokalne samouprave, s ciljem kvalitetnog planiranja razvoja.	3.
Doprinos lokalne zajednice budućem razvoju ribarstva i akvakulture	Prostor LAGUR-a Bura sa svojim dionicima predstavlja prostor potencijala za planiranje i razvoj. Zajedničko djelovanje svih dionika u prostoru, ribara, trgovaca, ugostitelja, predstavnika relevantnih udruga, i institucija javnog i civilnog sektora, kao i poduzetnika, mogu pridonijeti da unaprijeđenu ribarstva, akvakultura, ali i prostora LAGUR-a u cjelini.	4.

2.3. Razvojne potrebe

Identificirane su temeljne razvojne potrebe područja LAGUR-a Bura, a potrebe su oblikovane na osnovi najizraženijih razvojnih izazova. Prema istim, osmišljen je strateški okvir za lokalnu razvojnu strategiju u ribarstvu LAGUR-a Bura tijekom implementacijskog razdoblja od 2021. do 2027. godine.

Tablica 4. Razvojne potrebe LAGUR-a Bura

Razvojna potreba	Opis	Stupanj prioriteta
1. Upravljanje prostornim resursima, s naglaskom na morski i slatkovodni okoliš, uključujući obale te dijelove kopna u interakciji s morskim okolišem.	Jedinstveni koloplet prirodne osnove reljefa, hidrografije i klime zahtijeva temeljit i sveobuhvatan pristup promišljanju razvoja i gospodarskog djelovanja, uvažavajući osjetljivost prirodne osnove morskog i slatkovodnog okoliša. Navedeno je moguće ostvariti kroz podizanje svijesti lokalne zajednice o obilježjima i osjetljivosti prirodne osnove, pravilnim gospodarenjem otpadom, razvojem infrastrukture posebno odvodnje, planiranjem razvoja turizma, te ograničavanjem štetnih djelovanja.	6.
2. Unaprjeđenje servise,	Izostanak adekvatne infrastrukture za potrebe servisa, remonta („škver“) i ostalih logističkih	

<p>remontne i logističke infrastrukture za potrebe ribarstva (plovila)</p>	<p>potreba u održavanju plovila jedan je od problema ribara na području LAGUR-a. Redovne aktivnosti oko održavanja plovila, koje su jamac prije svega za sigurnost plovidbe, ali i efikasnost ulova i brzine plasiranja morskih organizama. Uslijed izostanka potrebne infrastrukture, vlasnici plovila prisiljeni su održavanje i popravke obavljati daleko izvan granica LAGUR-a, čak na području Šibensko-kninske i Zadarske županije, što generira i veće troškove, ali i utječe na zadovoljstvo bavljenja djelatnošću. Također se javlja i problem vezova (omjer plovila i vezova je nepovoljan). Navedeno stanje moguće je unaprijediti regulacijom mjesta za istezalište, suhe vezove, zone remonta i servisa u skladu s okolišnim uvjetima, nabavkom mobilnih i stacioniranih dizalica za vađenje plovila iz mora, skladišta, te mjesta za odlaganje otpada od remonta i servisa (boje, lakovi, motorna ulja, akumulatori, elektronički otpad).</p>	<p>2.</p>
<p>3. Dodavanje vrijednosti proizvodima morskih organizama</p>	<p>Uvažavajući ograničenosti prirodne osnove, ekosustava i obilježja morskih staništa, dodavanjem vrijednosti ulovljenim morskim putem inovativnih ali i provjerenih načina, poput certificiranja, marketinških akcija, brendiranja i stvaranja prepoznatljivosti na tržištu, ali i različitim načinima prerade, pridonosi kvalitetnijem, održivijem i ravnomjernijem razvoju ribarstva ali i lokalnog gospodarstvu cjelini.</p>	<p>4.</p>
<p>4. Poboljšanje uvjeta boravka na plovilu, sigurnosti i udobnosti boravka na plovilu</p>	<p>Navedena potreba povezana je s detektiranom slabostima u vidu plovila koja su zastarjela, odnosno opremanje istih je izostalo kroz duži vremenski period što je dovelo do zastarjelosti sigurnosne, zdravstvene, ekološke opreme na plovilima, kao i smanjenjem razine radnih uvjeta na plovilu, što je jedan od mogućih razloga koji i smanjuje atraktivnost ribarstva kao zanimanja. Unaprjeđenjem sigurnosne i zdravstvene opreme, opremom za poboljšanjem energetske učinkovitost, poboljšanjima trupa i općenito karakteristika plovila, podiže se vrijednost plovila ali i atraktivnost ribarskog zanimanja, a ujedno i smanjuje utjecaj plovila, plovidbe i djelovanja plovila na more i okoliš u cjelini.</p>	<p>5.</p>
<p>5. Unaprjeđenje plasmana, distribucije, skladištenja, i prodaje morskih proizvoda</p>	<p>Navedena potreba uočena je izostankom infrastrukture na području plasmana, distribucije, skladištenja ribe i morskih plodova. Naime, najveći dio ulova nema mogućnost pravilnog i na suvremen način provedenog skladištenja uslijed neopremljenosti brodova, nedostatka hladnjača za</p>	<p>1.</p>

	prijevoz ribe, nedostatak hladnjača za čuvanje ribe, ledomata za specijalni led, ali i prateće infrastrukture, poput neadekvatno opremljenih ribarnica, ali i uopće izostanak mreže ribarnica i pratećih mjesta za plasman ribe i ostalih morskih organizama.	
6. Jačanje kompetencija, znanja i vještina u području ribarstva i akvakulture	Navedena potreba detektirana je kroz nedovoljno poznavanje problematike određenih područja, nezainteresiranost lokalnih dionika za uključivanje u razvojne projekte, izostanak adekvatnog obrazovanja, ali prije svega slabiji interes kod djece i mladih. Potrebi bi se pristupilo sustavnim organiziranjem obrazovnih susreta, radionica i predavanjem za djecu i mlade, razmjene razmišljanja s drugim ribarima/strukama iz drugih područja, uključivanjem i informiranjem u suvremene trendove.	7.
7. Povezivanje i povećanje suradnje ribara, proizvođača akvakulture i drugih dionika u domeni plavog gospodarstva	Navedeno proizlazi iz detekcije postojanja prostora za proširenje i jačanje suradnje između ribara, udruga, poduzetnika i svih vezanih uz more i sve gospodarske djelatnosti jače ili slabije vezane uz more. Jačanjem spomenutih suradnji, otvorila bi se mogućnost stvaranja mreže na terenu koja bi pridonijela zajedničkoj detekcijom potencijalnih problema, te na brz, kvalitetan i suvremen način nudila odgovore i rješenja, te mogućnosti unaprjeđenja razvoja plavog gospodarstva u cjelini.	9.
8. Jačanje povezanosti ribara i proizvođača u akvakulturi sa znanstveno-tehnološkim sektorom	Navedena potreba uočena je iz posebnosti prostora LAGUR-a, prije svega odnosom ograničenja prirodne osnove i antropogenog pritiska, bilo izgradnjom infrastrukture ili gospodarskim razvojem. Uključivanjem ribarskog sektora i proizvođača u akvakulturi, u suradnju sa znanstvenim i tehnološkim sektorom, mogao bi pridonijeti smanjenju negativnih učinaka daljnjeg razvoja. Zajednička istraživanja i suradnja na području što adekvatnijeg plasmata ribe i morskih proizvoda na lokalnom i drugim tržištima, zaštiti morskih resursa, smanjenju utjecaja na klimatske promjene, podizanju sigurnosti plovidbe imali bi povoljne učinke na razvoj i unaprjeđenje plavog gospodarstva u cjelini.	8.
9. Osmišljavanje promocije maritimne i/ili slatkovodne baštine i resursa kroz kreiranje novih sadržaja,	Prostor LAGUR-a Bura je prostor bogate maritimne i/ili slatkovodne baštine i resursa, koja se ogleda kroz duboku povijesnu povezanost stanovništva s morskim prostorom, prije svega kroz dugu tradiciju ribarstva, plovidbe, korištenja resursa mora (sol), a u današnje vrijeme i kroz turizam, čiji je jedan od temelja upravo valorizacija morskog i obalnog	

<p>dogadjanja i novih načina vrednovanja</p>	<p>prostora. Navedena potreba nalaže sustavno promišljanje ulaganja u prezentaciju i promociju maritimne i/ili slatkovodne baštine i rsursa prostora LAGUR-a, sa turističkog, obrazovnog, znanstvenog i gospodarskog aspekta, što se može postići i osmišljavanjem događanja, te osmišljavanjem novih vidova valorizacije maritimne i/ili slatkovodne baštine.</p>	<p>3.</p>
---	--	-----------

3. STRATEŠKI OKVIR LRSR

3.1. Vizija, strateški ciljevi i prioritetne mjere LAGUR-a u razdoblju 2021.- 2027.

Definiranjem razvojnih potreba i potencijala, a nastavno na ulazne informacije i smjernice lokalnih razvojnih dionika, stvoren je okvir za promišljanje i planiranje budućeg razvoja LAGUR-a Bura u razdoblju 2021. - 2027., odnosno kontura vizije budućeg razvoja i djelovanja. Sukladno navedenom, vizija razvoja LAGUR-a Bura utemeljena je na četiri ključna razvojna potencijala prostora:

- 1. Atraktivnost karakteristika prirodne osnove na području reljefnih, hidrografskih i klimatskih datosti*
- 2. Tradicija turizma kao potencijal povezivanja s djelatnostima ribarstva i akvakulture*
- 3. Prostorni položaj i infrastruktura prostora kao temelj razvoja ribarstva i akvakulture*
- 4. Doprinos lokalne zajednice budućem razvoju ribarstva i akvakulture*

S druge strane, neizostavan segment na kojeg se obratila posebna pozornost prilikom osmišljavanja vizije područja LAGUR Bura, uključivao je temeljne razvojne-potrebe područja koje su elaborirane u prethodnom poglavlju: 1. *Upravljanje prostornim resursima, s naglaskom na moru, obalama, te dijelovima kopna u interakciji s morskim okolišem;* 2. *Unaprjeđenje servisne, remontne i logističke infrastrukture za potrebe ribarstva (plovila);* 3. *Dodavanje vrijednosti proizvodima morskih organizama;* 4. *Poboljšanje uvjeta boravka na plovilu, sigurnosti i udobnosti boravka na plovilu;* 5. *Unaprjeđenje plasmana, distribucije, skladištenja, i prodaje morskih proizvoda;* 6. *Jačanje kompetencija, znanja i vještina u području ribarstva i akvakulture;* 7. *Povezivanje i povećanje suradnje ribara, proizvođača akvakulture i drugih dionika u domeni plavog gospodarstva;* 8. *Jačanje povezanosti ribara i proizvođača u akvakulturi sa znanstveno-tehnološkim sektorom te* 9. *Osmišljavanje promocije maritimne baštine kroz kreiranje novih sadržaja, događanja i novih načina vrednovanja.*

Vizija LAGUR-a Bura, sa svim uvažanim i sadržanim elementima razvojnih potencijala i potreba LAGUR područja, polazište je definiranja strateškog okvira LRSR za provedbeno razdoblje 2021.-2027., a ona glasi:

Lokalna ribarska zajednica na dodiru krša i mora koja je nositelj i pouzdan partner unapređenja ribarske zajednice, valoriziranja maritimne baštine i okoliša te očuvanja plavih resursa za buduće naraštaje.

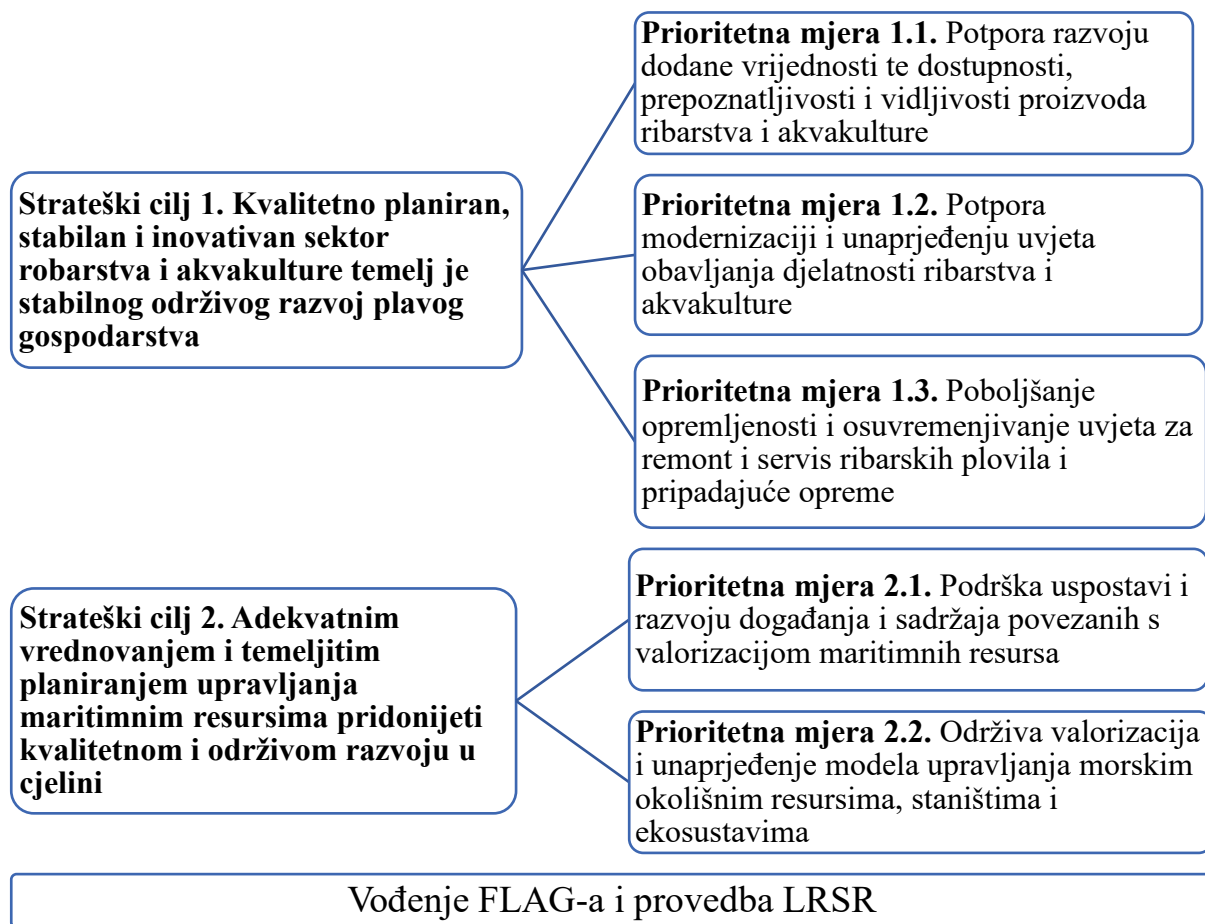
Navedena misija ostvarit će se putem strateškog okvira djelovanja, uokvirenog u hijerarhijskoj strukturi krovnih strateških ciljeva i prioriteta mjera.

Strateškim ciljevima LRSR LAGUR-a Bura 2021. - 2027., želi se djelovati prema sektoru ribarstva i marikulture LAGUR područja (kroz unaprjeđenje i poboljšanje njegove konkurentnosti, profitabilnosti i održivosti, kroz spoj tradicije, suvremenog pristupa i inovativnosti) te unaprjeđenju upravljanja i valorizacije prirodne i društvene resursne osnove LAGUR područja (sl. 5).

Prioritetnim mjerama LRSR LAGUR-a Bura 2021. - 2027., želi se djelovati prema javnoj infrastrukturi sektora ribarstva i akvakulture, uvjetima rada sektora ribarstva i akvakulture, stvaranju novih i jačanju dodanih vrijednosti proizvoda ribarstva i akvakulture, prirodnim resursima mora, morskog okoliša i ekosustava povezanih s morem, maritimnoj resursnoj osnovi društva i baštine te povezivanju, umrežavanju i suradnji dionika u ribarstvu i akvakulturi.

Putem navedenog strateškog okvira doprinjet će se ostvarenju četiri prioriteta u okviru Program za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027., sufinanciranih sredstvima potpore iz Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPPRA), koji ujedno doprinose Zajedničkoj ribarstvenoj politici (ZRP) Unije:

- I. Poticanje održivog ribarstva i očuvanje vodenih bioloških resursa
- II. Poticanje održivih aktivnosti akvakulture i prerade te stavljanja na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture, doprinoseći sigurnosti hrane u Uniji
- III. Omogućivanje održivog plavog gospodarstva u obalnim, otočnim i kontinentalnim područjima i jačanje razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica
- IV. Jačanje međunarodnog upravljanja oceanima i jamčenje sigurnih i čistih mora i oceana kojima se održivo upravlja

Slika 5. Shematski prikaz hijerarhijske strukture strateškog okvira LRSR LAGUR-a Bura 2021.-2027.

3.2. Opis strateških ciljeva i prioritetnih mjera s mjerljivim pokazateljima ostvarenja

Tablica 5. Strateški ciljevi i prioritetne mjere LAGUR-a Bura za razdoblje 2021. – 2027.

Naziv	Strateški cilj 1. Kvalitetno planiran, stabilan i inovativan sektor ribarstva i akvakulture temelj je stabilnog održivog razvoja plavog gospodarstva
Opis i relevantnost strateškog cilja¹	Ribarstvo na prostoru LAGUR-a Bura duboko je povezano s identitetom obalnog područja LAGUR-a Bura, postajući jedna od glavnih djelatnosti ovog područja vezanih uz more. U novije vrijeme, uslijed socio-ekonomskih promjena, prije svega razvojem drugih sektora djelatnosti (turizam), ribarstvo kao djelatnost gubi na svojoj atraktivnosti, mogućnostima i značaju. Zbog očuvanja konkurentnosti, sektor ribarstva stalno se mora prilagođavati trendovima i tehnološkim inovacijama, kako bi se potaknulo očuvanje, razvoj i buduće perspektive. Nekada jedna od glavnih gospodarskih grana, danas sektor ribarstva karakteriziraju brojni problemi poput pada broja plovila, zagađenosti mora, klimatskih promjena, visokih cijena energenata, slabog interesa mladih za zanimanjem ribara, konkurencija u vidu uvozne ribe i morskih organizama često niže cijene, zastarjelost plovila i opreme, te s problemom održavanja plovila. Navedeno su samo neki, najizraženiji problemi.

¹ Doprinosi pokazateljima rezultata utvrđenima u Programu za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027. za Prioritet 3., koji se odnosi na "Omogućavanje održivog plavoga gospodarstva u obalnim, otočnim i kopnenim područjima te poticanje razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica." Ovi doprinosi predstavljaju sažete iznose ključnih pokazatelja na razini prioritetnih mjera kako bi se mjerili rezultati i uspješnost provedbe ovog programa

	<p>Prostor LAGUR-a Bura nalazi se u jednom od prirodno najatraktivnijih područja, sa zaštićenim dijelovima prirode poput Parka prirode Biokovo, UNESCO Geo parkom Biokovo-Imotska jezera, i mrežom NATURA 2000, što u kombinaciji s jedinstvenom obalom Makarske rivijere i čistim more, pružaju izvrsnu osnovu za razvoj i planiranje, a samim time i mogućnosti za rješavanje navedenih problema. Tome valja pridodati i razvoj prometne mreže, posebno autocesta, i mogućnost korištenja tržišta turista koji svake godine u velikom broju posjećuju prostor LAGUR-a Bura.</p> <p>S obzirom na navedeno, planiranje i provođenje intervencija u sektoru ribarstva i akvakulture su potrebni kako bi se spriječilo daljnje slabljenje ribarskog sektora, te ojačavanjem istog pridonijelo ravnomjernom prostornom razvoju. Jačanjem ribarskog sektora i sektora akvakulture, pozitivno bi se djelovalo i na spomenute procese u prostoru, pa tako i na jedan od temeljnih problema ovog prostora, ali i Republike Hrvatske u cjelini, negativne demografske trendove. Samo kroz razvoj ribarstva temeljenog na kvalitetnom planiranju razvoja, otpornosti, inovacija i unaprjeđenja, navedeno je moguće i ostvariti, na dobrobit sektora ribarstva, kao i gospodarstva LAGUR-a Bura u cjelini.</p>																							
Indikatori (mjerljivi rezultati)	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="371 674 616 775">Pokazatelj</th> <th data-bbox="616 674 799 775">Mjerna jedinica</th> <th data-bbox="799 674 951 775">Osnovna vrijednost</th> <th data-bbox="951 674 1110 775">Referentna godina</th> <th data-bbox="1110 674 1262 775">Ciljna vrijednost (2029.)</th> <th data-bbox="1262 674 1477 775">Izvor podataka</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="371 775 616 875">CR 07 – Očuvana radna mjesta</td> <td data-bbox="616 775 799 875">Broj osoba</td> <td data-bbox="799 775 951 875">0</td> <td data-bbox="951 775 1110 875">2023.</td> <td data-bbox="1110 775 1262 875">3</td> <td data-bbox="1262 775 1477 875">Izvješća LAGUR-a, MP/UR</td> </tr> <tr> <td data-bbox="371 875 616 1037">CR 13 – Aktivnosti suradnje među dionicima</td> <td data-bbox="616 875 799 1037">Broj aktivnosti (radnji) koje se provode u partnerstvu</td> <td data-bbox="799 875 951 1037">0</td> <td data-bbox="951 875 1110 1037">2023.</td> <td data-bbox="1110 875 1262 1037">1</td> <td data-bbox="1262 875 1477 1037">Izvješća LAGUR - a, MP/UR</td> </tr> </tbody> </table>	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Osnovna vrijednost	Referentna godina	Ciljna vrijednost (2029.)	Izvor podataka	CR 07 – Očuvana radna mjesta	Broj osoba	0	2023.	3	Izvješća LAGUR-a, MP/UR	CR 13 – Aktivnosti suradnje među dionicima	Broj aktivnosti (radnji) koje se provode u partnerstvu	0	2023.	1	Izvješća LAGUR - a, MP/UR					
Pokazatelj	Mjerna jedinica	Osnovna vrijednost	Referentna godina	Ciljna vrijednost (2029.)	Izvor podataka																			
CR 07 – Očuvana radna mjesta	Broj osoba	0	2023.	3	Izvješća LAGUR-a, MP/UR																			
CR 13 – Aktivnosti suradnje među dionicima	Broj aktivnosti (radnji) koje se provode u partnerstvu	0	2023.	1	Izvješća LAGUR - a, MP/UR																			
Prioritetna mjera za postizanje općeg cilja	Prioritetna mjera 1.1. Potpora razvoju dodane vrijednosti te dostupnosti, prepoznatljivosti i vidljivosti proizvoda ribarstva i akvakulture																							
Opis i relevantnost prioritetne mjere	<p>Cilj mjere je unaprijediti konkurentnost i održivost sektora ribarstva i akvakulture kroz stvaranje dodatne vrijednosti na proizvodima. Ova mjera omogućava jaču promociju i vidljivost lokalnih i specifičnih proizvoda na tržištu, čime se povećava njihova prepoznatljivost među potrošačima. Također, potiče inovacije u proizvodnji i marketingu, olakšava pristup novim tržištima te doprinosi održivom razvoju sektora kroz stvaranje većih ekonomski isplativih i tržišno konkurentnih proizvoda. Aktivnosti koje uključuju opremanje, adaptaciju i rekonstrukciju prostora za trženje, kreiranje inovativnih kanala prodaje, te nabavu mobilnih objekata za maloprodaju, usmjerene su na proširenje tržišta i olakšavanje pristupa proizvodima krajnjim potrošačima. Ova mjera također omogućava daljnji razvoj inovacija u prodaji, distribuciji i promociji, čime se povećava vrijednost proizvoda i stvara dodatna ekonomska vrijednost za lokalnu zajednicu. Uvođenjem novih tehnologija i opreme za pripremu, obradu, skladištenje i očuvanje proizvoda ribarstva i akvakulture, kao i poticanjem zdravih prehrambenih navika, osobito među predškolskom i školskom populacijom, doprinosi se i edukaciji i promicanju konzumacije lokalnih proizvoda ribarstva i marikulture.</p> <p>Ovom mjerom će se izravno djelovati prema prepoznatim razvojnim potrebama LAGUR područja: 3. Dodavanje vrijednosti proizvodima morskih organizama; 5. Unaprjeđenje plasmana, distribucije, skladištenja, i prodaje morskih proizvoda; 7. Povezivanje i povećanje suradnje ribara, proizvođača akvakulture i drugih dionika u domeni plavog gospodarstva; 8. Jačanje povezanosti ribara i proizvođača u akvakulturi sa znanstveno-tehnološkim sektorom.</p>																							
Potencijalna ulaganja (aktivnosti)	<ul style="list-style-type: none"> - opremanje/adaptacija/rekonstrukcija i/ili građenje prostora/objekata za trženje i maloprodaju proizvoda ribarstva i akvakulture - kreiranje, uspostava i razvoj inovativnih kanala prodaje proizvoda ribarstva i akvakulture 																							

- nabava i/ili opremanje montažnih i mobilnih objekata, uključivo i vozila/plovila za maloprodaju proizvoda ribarstva i akvakulture te mobilnih objekata prehrane
- opremanje i prilagodba kuhinja te poboljšanje uvjeta za pripremu proizvoda ribarstva i akvakulture u javnim ustanovama
- aktivnosti s ciljem poticanja konzumacije ribe lokalnog stanovništva, a posebice predškolske i školske populacije, uključujući pilot projekte.
- nabava opreme i/ili IKT rješenja za prihvati i/ili pripremu i/ili obradu i/ili očuvanje i/ili skladištenje i/ili prezentaciju morskih plodova u ugostiteljskim objektima
- uspostava i razvoj unikatnih oznaka i vizualnog identiteta lokalnih proizvoda ribarstva i akvakulture
- stručni savjeti i savjetodavne usluge (od strane znanstvenih, akademskih, stručnih tijela ili subjekata koji pružaju gospodarsko savjetovanje i koji imaju potrebne kompetencije) uključujući o okolišnoj održivosti ribolova, o poslovnim strategijama, strategijama stavljanja na tržište i slično
- provedba istraživanja te izrade znanstvenih i/ili stručnih publikacija usmjerenih prema istraživanju novih modela, postupaka, tehnika i dodane vrijednosti u kontekstu razvoja sektora ribarstva i akvakulture
- osmišljavanje i kreiranje primarnih (oglašavanje, unaprjeđenje prodaje, PR aktivnosti) i sekundarnih promocijskih aktivnosti vezanih uz proizvode ribarstva i akvakulture (dizajn proizvoda, ambalaža i sl.)
- razvoj ili razvoj i uvođenje novih ili znatno poboljšanih proizvoda i opreme, novih ili poboljšanih postupaka i tehnika te novih ili poboljšanih sustava upravljanja i organizacije
- promidžbene aktivnosti koje uključuju informiranje i vidljivost

Detaljan popis ulaganja (aktivnosti) bit će naknadno definiran u LAGUR natječaju.

Mjerljivi pokazatelji (pokazatelji rezultata) prioritetne mjere	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Osnovna vrijednost	Referentna godina	Ciljna vrijednost (2029.)	Izvor podataka
	Stvorena/podržana infrastruktura, sadržaji, oprema, istraživanja	Broj infrastrukture / sadržaja / opreme / istraživanja	0	2023.	7	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	Krajnji korisnici stvorene/podržane infrastrukture, sadržaja, opreme, istraživanja	Broj korisnika	0	2023.	30	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	Odobreni projekti na LAGUR razini	Broj projekata	0	2023.	7	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	CR 07 – Očuvana radna mjesta	Broj osoba	0	2023.	2	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	CR 13 – Aktivnosti suradnje među dionicima	Broj aktivnosti (radnji) koje se provode u partnerstvu	0	2023.	1	Izvješća LAGUR-a, MP/UR

Prioritetna mjera za postizanje općeg cilja	Prioritetna mjera 1.2. Potpora modernizaciji i unaprjeđenju uvjeta obavljanja djelatnosti ribarstva i akvakulture²					
Opis i relevantnost prioritetne mjere	<p>Cilj prioritetne mjere je je doprinijeti unaprjeđenom stanju i boljoj opremljenosti potrebnim sadržajima i opremom plovila za obavljanje djelatnosti ribarstva i marikulture, kao i ulaganjima izvan plovila, a kojima će se omogućiti očuvanje ulova, te će se utjecati prema konkurentnijem i profitabilnijem sektoru ribarstva i marikulture LAGUR područja.</p> <p>Mjerom će se izravno djelovati prema prepoznatim razvojnim potrebama LAGUR područja: 4. Poboljšanje uvjeta boravka na plovilu, sigurnosti i udobnosti boravka na plovilu i 7. Povezivanje i povećanje suradnje ribara, proizvođača akvakulture i drugih dionika u domeni plavog gospodarstva.</p>					
Potencijalna ulaganja (aktivnosti)	<ul style="list-style-type: none"> - razvoj komplementarnih aktivnosti koje se odnose na ribarevu osnovnu poslovnu djelatnost ribolova, uključujući ribolovni turizam, restorane, okolišne usluge u području ribolova i obrazovne aktivnosti o ribolovu - ulaganja u ribarska plovila namijenjena poboljšanju higijenskih, zdravstvenih, sigurnosnih i radnih uvjeta - ulaganja u ribarska plovila i opremu kojom se ograničavaju, i ako je to moguće, uklanjaju fizički i biološki učinci ribolova na ekosustav ili morsko dno te kojom se štiti alat i ulov od zaštićenih sisavaca i ptica - ulaganja u ribarska plovila u svrhu ublažavanja klimatskih promjena i poboljšanja energetske učinkovitosti ribarskih plovila, uključujući u hidrodinamiku trupa plovila, pogonski sustav plovila (izuzev zamjene/modernizacije motora) te smanjenje potrošnje električne i termalne energije - ulaganja u ribarska plovila i izvan plovila koja dodaju vrijednost proizvodima ribarstva te poboljšavaju kvalitetu proizvoda ribarstva / ulova - ulaganja u uspostavu novih i/ili osuvremenjivanje postojećih objekata za preradu proizvoda ribarstva i akvakulture, uključujući ulaganja u smanjenje potrošnje energije i energetske učinkovitost, uključujući potrošnju vode, obnovljive izvore energije, smanjenje utjecaja na okoliš, uključujući i smanjenje i sprječavanje onečišćenja, obradu otpada i pročišćavanje otpadnih voda, unaprjeđenje sigurnosti, higijene, zdravstvenih i radnih uvjeta, poboljšanje sljedivosti i kvalitetu proizvoda, preradu nusproizvoda nastalih prilikom glavnih aktivnosti prerade, preradu ekoloških proizvoda akvakulture te inovativne proizvode, procese, opremu ili sustave upravljanja i organizacije - promidžbene aktivnosti koje uključuju informiranje i vidljivost <p>Detaljan popis ulaganja (aktivnosti) bit će naknadno definiran u LAGUR natječaju.</p>					
Mjerljivi pokazatelji (pokazatelji rezultata) prioritetne mjere	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Osnovna vrijednost	Referentna godina	Ciljna vrijednost (2029.)	Izvor podataka
	Stvorena/podržana infrastruktura, sadržaji, oprema	Broj infrastrukture /sadržaja/opreme	0	2023.	6	Izvešća LAGUR -a, MP/UR
	Krajnji korisnici stvorene/podržane infrastrukture, sadržaja, opreme	Broj korisnika	0	2023.	6	Izvešća LAGUR -a, MP/UR
	Odobreni projekti na LAGUR razini	Broj projekata	0	2023.	6	Izvešća LAGUR -a, MP/UR

2 Potencijalna ulaganja (aktivnosti) u okviru Prioritetne mjere su sukladne mjerama obuhvaćenima Programu, u skladu s prilogom Preporuka i smjernica za izradu lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR) i Pravilnika o provedbi mjere III.2. „Odabir i odobravanje lokalnih razvojnih strategija u ribarstvu“.

	CR 07 – Očuvana radna mjesta	Broj osoba	0	2023.	1	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	CR 13 – Aktivnosti suradnje među dionicima	Broj aktivnosti (radnji) koje se provode u partnerstvu	0	2023.	0	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
Prioritetna mjera za postizanje općeg cilja	Prioritetna mjera 1.3. Poboljšanje opremljenosti i osuvremenjivanje uvjeta za remont i servis ribarskih plovila i pripadajuće opreme					
Opis i relevantnost prioritetne mjere	Cilj ove prioritetne mjere je unaprjeđenje opremljenosti i modernizacija uvjeta za remont i servis ribarskih plovila i pripadajuće opreme na području LAGUR-a Bura. Ova mjera ima za svrhu poticanje razvoja servisno-remontne ribarske infrastrukture, doprinoseći tako konkurentnosti i održivosti sektora ribarstva i akvakulture na lokalnoj razini. Osim toga, cilj je i jačanje suradnje između dionika ribarstva i akvakulture te ostalih subjekata u plavom gospodarstvu, kako bi se uspostavila održiva mreža potpore i suradnje unutar zajednice. Ova mjera izravno odgovara prepoznatim razvojnim potrebama LAGUR područja: 2. Unaprjeđenje servisne, remontne i logističke infrastrukture za potrebe ribarstva (plovila) i 7. Povezivanje i povećanje suradnje ribara, proizvođača akvakulture i drugih dionika u domeni plavog gospodarstva.					
Potencijalna ulaganja (aktivnosti)	<ul style="list-style-type: none"> - opremanje/adaptacija/rekonstrukcija i/ili građenje prostora/objekata za istezanje i podizanje plovila, uključujući specijalizirane dizalice (mobilne i stacionarne) i transportne prikolice te prateće infrastrukturne radove, - nabava popratne opreme servisnih i/ili remontnih i/ili opskrbnih djelatnosti - opremanje/adaptacija/rekonstrukcija i/ili građenje objekata/prostora za popravak i servis i opskrbu plovila i svih dijelova plovila te ribarskih alata uključujući i skladišne prostore/objekte ribarskih alata - promidžbene aktivnosti koje uključuju informiranje i vidljivost Detaljan popis ulaganja (aktivnosti) bit će naknadno definiran u LAGUR natječaju.					
Mjerljivi pokazatelji (pokazatelji rezultata) prioritetne mjere	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Osnovna vrijednost	Referentna godina	Ciljna vrijednost (2029.)	Izvor podataka
	Stvorena/podržana infrastruktura, sadržaji, oprema	Broj infrastrukture /sadržaja/opreme	0	2023.	2	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	Krajnji korisnici stvorene/podržane infrastrukture, sadržaja, opreme	Broj korisnika	0	2023.	20	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	Odobreni projekti na LAGUR razini	Broj projekata	0	2023.	1	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	CR 07 – Očuvana radna mjesta	Broj osoba	0	2023.	0	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	CR 13 – Aktivnosti suradnje među dionicima	Broj aktivnosti (radnji) koje se provode u partnerstvu	0	2023.	0	Izvješća LAGUR-a, MP/UR

Naziv	Strateški cilj 2. Adekvatnim vrednovanjem i temeljitim planiranjem upravljanja maritimnim resursima pridonijeti kvalitetnom i održivom razvoju u cjelini						
Opis i relevantnost	<p>Područje LAGUR-a Bura karakteriziraju obilježja koja cijeli prostor usmjeravaju prema moru i morskim djelatnostima. Osim samog ribarstva i plovidbe, neraskidiva povezanost s morem prisutna je u cijelom prostoru, kako obalnom tako i zaobalnom, a očituje se kroz promet, izvor hrane, mineralnih sirovina (sol), a u suvremenom kontekstu i kroz razvoj turizma temeljenog na atraktivnosti obale i čistoći mora.</p> <p>Međutim, cijeli prostor LAGUR-a suočava se s nepovoljnim i izazovnim trendovima, koji su u većoj ili manjoj mjeri povezani s morem i morskim djelatnostima (plavim gospodarstvom). Posebno se ističe pritisak na obalu i more, naročito u ljetnim mjesecima, koji je primarno determiniran turističkom (nautičkom) djelatnošću. Ovaj pritisak također ima utjecaj na zaštićenu prirodnu baštinu na prostoru LAGUR-a, uključujući PP Biokovo, UNESCO Geopark Biokovo-Imotska jezera, ali i značajni krajobraz Kanjon Cetine. Osim toga, važno je naglasiti vanjske faktore poput klimatskih promjena, pojavu invazivnih i alohtonih vrsta, zatopljenje mora i kopna, češće pojave nevremena te gubitak lokalnih identiteta. Svi ovi čimbenici stvaraju ekološke, prostorne i funkcionalne pritiske na prostor.</p> <p>Uz ovo, poseban naglasak treba staviti na slatkovodne resurse, prije svega rijeku Cetinu, koja je ključni element u očuvanju ravnoteže ekosustava ovog prostora. Cetina ne samo da predstavlja značajan izvor pitke vode, već i vitalni ekološki resurs, koji ima ključnu ulogu u održavanju biološke raznolikosti, poljoprivredi i ribarstvu, te sve većoj potrebi za održivim upravljanjem slatkovodnim resursima.</p> <p>Navedeni izazovi ističu važnost podizanja svijesti među lokalnim stanovništvom, ali i turistima, o atraktivnosti, obilježjima i prirodnim ograničenjima nosivosti prostora LAGUR-a Bura. Također, ukazuju na nužnost planiranja razvoja koje će uzeti u obzir zaštitu tih resursa i ekoloških vrijednosti. Djelovanja na području interpretacije morske, ribarske, plovidbene baštine, kulturnih i povijesnih običaja vezanih uz ribarstvo i more, borbe protiv invazivnih vrsta, promocije lokalnih riba i morskih organizama, te manifestacije koje promoviraju lokalni ribarski i morski identitet, mogu doprinijeti očuvanju tih resursa.</p> <p>Osim toga, važnost povezivanja mora i lokalnog zaobalnog prostora, u kojem rijeka Cetina igra ključnu ulogu, mora biti prepoznata kroz održive prakse i razvojne projekte koji će očuvati jedinstveni identitet ovog prostora za buduće naraštaje.</p>						
Pokazatelji rezultata strateškog cilja 2³	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Osnovna vrijednost	Referentna godina	Ciljna vrijednost (2029.)	Izvor podataka	
	CR 07 – Očuvana radna mjesta	Broj osoba	0	2023.	1	Izvješća LAGUR -a, MP/UR	
	CR 13 – Aktivnosti suradnje među dionicima	Broj aktivnosti (radnji) koje se provode u partnerstvu	0	2023	7	Izvješća LAGUR-a, MP/UR	

3 Doprinosi pokazateljima rezultata utvrđenima u OPRARH za Prioritet 3. „Omogućavanje održivog plavoga gospodarstva u obalnim, otočnim i kopnenim područjima te poticanje razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica“ te predstavljaju sumirane iznose pokazatelja na razini prioriteta mjera

Prioritetna mjera za postizanje općeg cilja	Prioritetna mjera 2.1. Podrška uspostavi i razvoju događanja i sadržaja povezanih s valorizacijom maritimnih resursa						
Opis i relevantnost prioritetne mjere	Cilj ove prioritetne mjere je kroz uspostavu novih i razvoj postojećih sadržaja i događanja, potaknuti multifunkcionalnu (kulturno-umjetničku, turističko-informativnu, sportsko-rekreativnu, zabavnu, znanstveno-istraživački, odgojno-obrazovnu i dr.) valorizaciju bogate maritimne i/ili slatkovodne baštine i resursne osnove područja LAGUR-a Bura, uključujući materijalnu i nematerijalnu baštinu te ukupni ljudski kapital. Maritimni i/ili slatkovodni resursi predstavljaju jedan od ključnih temelja razvoja zajednice, pridonoseći visokoj kvaliteti života i jedinstvenom iskustvu posjetitelja područja LAGUR-a. Ova mjera će se izravno usmjeriti prema identificiranim razvojnim potrebama LAGUR područja: 6. Jačanje kompetencija, znanja i vještina u području ribarstva i akvakulture; 7. Povezivanje i povećanje suradnje ribara, proizvođača akvakulture i drugih dionika u domeni plavog gospodarstva i 9. Osmišljavanje promocije maritimne baštine kroz kreiranje novih sadržaja, događanja i novih načina vrednovanja.						
Potencijalna ulaganja (aktivnosti)	<ul style="list-style-type: none"> - građenje/rekonstrukcija/adaptacija i opremanje turističko-informativnih, posjetiteljskih, prezentacijskih, edukativnih, odgojno-obrazovnih, znanstveno-istraživačkih, kulturno-umjetničkih, sportsko-rekreativnih i zabavnih objekata i sadržaja temeljenih na tematici maritimne i/ili slatkovodne baštine i resursa ribarstvenog područja LAGUR-a - izrada umjetničkih djela i uporabnih predmeta u nekomercijalne svrhe temeljenih na i vezanih uz tematiku maritimne i/ili slatkovodne baštine ribarstvenog područja LAGUR-a - organizacija i provedba događanja vezanih uz turističku, kulturno-umjetničku, znanstveno-istraživačku, odgojno-obrazovnu, gastronomsku, sportsku, rekreativnu i ostale oblike valorizacije i promicanja maritimne i/ili slatkovodne baštine (storytelling, izložbe, programi, radionice, događanja, skupovi, sajmovi, manifestacije i sl.) - provedba istraživanja te izrade znanstvenih i/ili stručnih publikacija temeljenih na tematici maritimne i/ili slatkovodne baštine ribarstvenog područja LAGUR-a - osmišljavanje i razvoj nastavnih sadržaja, metodičko-didaktičkih scenarija poučavanja i ostalih oblika obrazovnih materijala putem formalnih i/ili neformalnih oblika obrazovanja utemeljenih na maritimnoj i/ili slatkovodnoj baštini ribarstvenog područja LAGUR-a - suradnja ribara i dionika u ribarstvu sa znanstveno-istraživačkim, odgojno-obrazovnim, kulturno-umjetničkim, turističkim i razvojnim sektorom, vezano uz unaprjeđenje, promociju i valorizaciju maritimne i/ili slatkovodne baštine ribarstvenog područja LAGUR-a - promidžbene aktivnosti koje uključuju informiranje i vidljivost <p>Detaljan popis ulaganja (aktivnosti) bit će naknadno definiran u LAGUR natječaju.</p>						
Mjerljivi pokazatelji (pokazatelji rezultata) prioritetne mjere	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Osnovna vrijednost	Referentna godina	Ciljna vrijednost (2029.)	Izvor podataka	
	Stvorena/podržana infrastruktura i sadržaji za promicanje i valorizaciju maritimne i/ili slatkovodne kulturne baštine	Broj	0	2023	5	Izvešća LAGUR-a, MP/UR	
	Inicijative/događanja koja doprinose promicanju i valorizaciji maritimne i/ili slatkovodne kulturne baštine	Broj	0	2023	5	Izvešća LAGUR-a, MP/UR	

	Odobreni projekti na LAGUR razini	Broj projekata	0	2023	10	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	CR 07 – Očuvana radna mjesta	Broj osoba	0	2023.	1	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
	CR 13 – Aktivnosti suradnje među dionicima	Broj aktivnosti (radnji) koje se provode u partnerstvu	0	2023.	2	Izvješća LAGUR-a, MP/UR
Prioritetna mjera za postizanje općeg cilja	Prioritetna mjera 2.2. Održiva valorizacija i unaprjeđenje modela upravljanja morskim okolišnim resursima, staništima i ekosustavima					
Opis i relevantnost prioritetne mjere	Cilj prioritetne mjere je doprinijeti očuvanju i održivoj valorizaciji, kao i unaprjeđenju modela upravljanja morskim i/ili slatkovodnim okolišnim resursima, staništima i ekosustavima. Navedeni resursi predstavljaju vitalnu osnovu za opstanak i budući razvoj sektora ribarstva te pridonose visokoj kvaliteti življenja i bogatom iskustvu posjetitelja ribarstvenog područja LAGUR-a. Ova mjera će se izravno nositi s prepoznatim razvojnim potrebama LAGUR područja, pridonoseći očuvanju prirodnih resursa i stvaranju održivog okoliša za buduće generacije: 1. Upravljanje prostornim resursima, s naglaskom na moru, obalama, te dijelovima kopna u interakciji s morskim okolišem; 6. Jačanje kompetencija, znanja i vještina u području ribarstva i akvakulture; 7. Povezivanje i povećanje suradnje ribara, proizvođača akvakulture i drugih dionika u domeni plavog gospodarstva i 8. Jačanje povezanosti ribara i proizvođača u akvakulturi sa znanstveno-tehnološkim sektorom					
Potencijalna ulaganja (aktivnosti)	<ul style="list-style-type: none"> - građenje/rekonstrukcija/adaptacija i opremanje turističko-informativnih, posjetiteljskih, prezentacijskih, znanstveno-istraživačkih, edukativnih, kulturno-umjetničkih, sportsko-rekreativnih, zabavnih, odgojno-obrazovnih i drugih objekata i sadržaja temeljenih na valorizaciji morskih i/ili slatkovodnih okolišnih resursa, staništa i ekosustava (posjetiteljski i prezentacijski centri, počne i edukativne tematske staze i sl.) - aktivnosti sakupljanja izgubljene ribolovne opreme i alata i prikupljanja morskog otpada, aktivnosti u okviru pripreme, sastavljanja, praćenja i ažuriranja planova zaštite i upravljanja za aktivnosti povezane s ribarstvom - aktivnosti za povećanje okolišne svijesti ribara o zaštiti i obnovi morske odnosno vodene bioraznolikosti - podizanje svijesti, edukacije i informiranje o očuvanju i unaprjeđenju stanja i valorizaciji morskih i/ili slatkovodnih okolišnih resursa, staništa i ekosustava (kampanje, uključujući kampanje na društvenim mrežama, promo materijali, radionice, edukativni sadržaji i sl.) - organizacija i provedba događanja vezanih uz turističku, znanstveno-istraživačku, odgojno-obrazovnu, sportsku, rekreativnu i ostalu valorizaciju morskih i/ili slatkovodnih okolišnih resursa, staništa i ekosustava (storytelling, izložbe, programi, radionice, događanja, skupovi, sajmovi, manifestacije i sl.) - organizacija i provedba akcija čišćenja morskog okoliša te kopnenog (obalnog) i slatkovodnog okoliša povezanog uz more - provedba istraživanja te izrade znanstvenih i/ili stručnih publikacija temeljenih na morskim i/ili slatkovodnim okolišnim resursima, staništima i ekosustavima - aktivnosti uključuju promicanje zaštite morskog i/ili slatkovodnog okoliša, uključujući prikupljanje, upravljanje i upotrebu podataka za poboljšanje znanja o morskom i slatkovodnom okolišu - osmišljavanje i razvoj nastavnih sadržaja, metodičko-didaktičkih scenarija poučavanja i ostalih oblika obrazovnih materijala putem formalnih i/ili neformalnih oblika 					

	<p>obrazovanja utemeljenih na održivim upravljanjem morskim i/ili slatkovodnim okolišnim resursima, staništima i ekosustavima</p> <ul style="list-style-type: none"> - promidžbene aktivnosti koje uključuju informiranje i vidljivost <p>Detaljan popis ulaganja (aktivnosti) bit će naknadno definiran u LAGUR natječaju.</p>						
Mjerljivi pokazatelji (pokazatelji rezultata) prioritete mjere	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Osnovna vrijednost	Referentna godina	Ciljna vrijednost (2029.)	Izvor podataka	
	Krajnji korisnici informirani i/ili educirani o očuvanju i održivoj valorizaciji morskih i/ili slatkovodnih okolišnih resursa, staništa i/ili ekosustava	Broj	0	2023	40	Izvješća LAGUR-a, MP/UR	
	Stvorena/podržana infrastruktura i oprema za očuvanje i održivu valorizaciju morskih i/ili slatkovodnih okolišnih resursa, staništa i/ili ekosustava	Broj	0	2023	3	Izvješća LAGUR-a, MP/UR	
	Inicijative/događanja koja doprinose unaprjeđenju stanja i kvalitete morskih i /ili slatkovodnih okolišnih resursa, staništa i/ili ekosustava	Broj	0	2023	5	Izvješća LAGUR-a, MP/UR	
	Odobreni projekti na LAGUR razini	Broj projekata	0	2023	8	Izvješća LAGUR-a, MP/UR	
	CR 07 – Očuvana radna mjesta	Broj osoba	0	2023.	0	Izvješća LAGUR-a, MP/UR	
	CR 13 – Aktivnosti suradnje među dionicima	Broj aktivnosti (radnji) koje se provode u partnerstvu	0	2023.	5	Izvješća LAGUR-a, MP/UR	

Zajedničke značajke za sve prioritete mjere u okviru LRSR

Ciljani korisnici	Javna tijela; trgovačka društva/ustanove ili druge organizacije u većinskom javnom vlasništvu a koje/a nisu javna tijela; komunalna poduzeća; lučke uprave; odgojno-obrazovne ustanove; znanstvene ustanove; organizacije civilnog društva (udruge); fizičke osobe; zaklade; fondacije; turističke zajednice; neprofitne organizacije;
--------------------------	--

	<p>zadruga, klasteri; trgovačka društva/obrtni/druge pravne organizacije u sektoru ribarstva i akvakulture te izvan sektora ribarstva i akvakulture Ciljani korisnici za prioritetnu mjeru 1.2. bit će usklađeni s ciljanim (prihvatljivim) korisnicima navedenim u nacionalnom operativnom Programu (ribari, uzgajivači i prerađivači proizvoda ribarstva i akvakulture - isključivo mikro, mala i srednja poduzeća u skladu sa člankom 28. Uredbe EU 2021/1139)</p> <p>Detaljni uvjeti koje moraju zadovoljiti ciljani korisnici biti će definirani u okviru LAGUR natječaja.</p>
<p>Uvjeti prihvatljivosti korisnika i projekata</p>	<p>Projekt mora biti usklađen s općim ciljem i prioritetnom mjerom LRSR LAGUR-a Bura 2021.-2027.</p> <p>Projekt mora doprinositi minimalno jednom prioritetu Programa za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027. te Zajedničkoj ribarstvenoj politici (ZRP) Unije.</p> <p>Projekt se mora provoditi se na području LAGUR-a, izuzev promotivnih i informativnih događanja</p> <p>Korisnik mora imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAGUR-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu.</p> <p>Korisnik mora imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu.</p> <p>Korisnik ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima</p> <p>Uvjeti prihvatljivosti projekata, korisnika i troškova će detaljno biti definirani u okviru LAGUR natječaja.</p>
<p>Intenzitet potpore</p>	<p>Osnovni intenzitet potpore iznosi 50 % ukupnih prihvatljivih troškova, a uvećanje intenziteta potpore moguće je u sljedećim maksimalnim iznosima i situacijama (sukladno čl. 41. i Prilogu III Uredbe EU 2021/1139):</p> <ul style="list-style-type: none"> - 60 % - operacije za potporu održivoj akvakulturi koje provode MSP- ovi - 60 % - Operacije koje provode organizacije ribara ili drugi zajednički korisnici - 75 % - operacije čiji je cilj poboljšavati zdravstvene, sigurnosne i radne uvjete na ribarskim plovilima - 75 % - operacije koje provode organizacije proizvođača, udruženja organizacija proizvođača ili međusektorske organizacije - 80 % - Operacije djelomično povezane s malim priobalnim ribolovom - 100 % - operacije isključivo povezane s malim priobalnim ribolovom - 100 % - operacije čiji je korisnik javnopravno tijelo ili poduzeće kojem je povjereno obavljanje usluga od općega gospodarskog interesa iz članka 106. stavka 2. TFEU-a, a potpora je odobrena za obavljanje takvih usluga - 100 % - operacije koje ispunjavaju najmanje jedan od sljedećih kriterija: <ul style="list-style-type: none"> i. od zajedničkog su interesa; ii. imaju zajedničkog korisnika; ili

iii. imaju inovativne značajke, ako je to primjereno, na lokalnoj razini te osiguravaju javni pristup svojim rezultatima.

Detaljna razrada primjene intenziteta potpore biti će definirana u okviru LAGUR natječaja.

3.3. Opis odabira projekata na razini LAGUR-a

Proces odabira projekata putem LAGUR natječaja detaljno se regulira internim aktom organizacije - Pravilnik za odabir i provedbu projekata unutar Lokalne razvojne strategije ruralnih područja (LRSR) za LAGUR Bura. LAGUR natječaji se objavljuju u skladu s akcijskim i financijskim planom provođenja LRSR. Proces odabira projekata provodi se s poštivanjem načela jednakog postupanja prema svim korisnicima, zabrane diskriminacije, transparentnosti postupka odabira, sprečavanja sukoba interesa te zaštite osobnih podataka kako bi se osiguralo nepristrano i objektivno obavljanje funkcija i zadataka svih osoba uključenih u postupak.

3.3.1. Priprema i objava LAGUR Natječaja

Zaposlenici/stručni suradnici LAGUR-a, te po potrebi vanjski stručnjaci/volonteri, će pripremati dokumentaciju za objavu Natječaja, koja će minimalno sadržavati sljedeće stavke: predmet Natječaja i iznos raspoloživih sredstava, uvjete prihvatljivosti nositelja projekta (i partnera, ako je primjenjivo), uvjete prihvatljivosti projekta, prihvatljive i neprihvatljive troškove, iznos i intenzitet potpore, kriterije odabira projekata, postupak odabira projekata; iznos i intenzitet potpore; način, uvjete i rokove prijave projekta; način i rokove za podnošenje prigovora te priloge i obrasce vezane za Natječaj. Dokumentacija natječaja sadržavati će opcionalno i druge dokumente poput info. materijala (npr. ilustracije, mape ulaganja, i sl.), vodiča za korisnike. Po odobrenju natječajne dokumentacije od strane Upravnog odbora LAGUR- ista će se objaviti na mrežnoj stranici LAGUR-a. Natječaj će se dodatno objavljivati i na mrežnim stranicama LAGUR članova. LAGUR će za vrijeme trajanja Natječaja provoditi aktivnosti informiranja, putem radionica, radnih sastanaka, medijskih objava i sl.

3.3.2. Podnošenje i ocjenjivanje projektne prijave te odabir projekata

Način podnošenja prijave projekata jasno će biti opisan u LAGUR Natječaju.

Sve zaprimljene prijave moraju biti zabilježe na email poslužitelju LAGUR-a, odnosno u slučaju zaprimanja fizičkih prijava, moraju biti zavedene te arhivirane na sigurno mjesto u sklopu samih prostorija LAGUR-a za potrebe daljnjeg otvaranja, pregleda i ocjene te se ne smiju otvarati do predviđenog termina za otvaranje prijava. Prilikom izrade referentne dokumentacije kojim se opisuju sve poduzete radnje u svezi zaprimljenih projektnih prijava, potrebno je navesti podatke o upisniku zaprimljenih prijava. Otvaranje prijava projekata

pristiglih na LAGUR natječaj provodi se sukladno LAGUR Pravilniku za odabir i provedbu projekata u okviru LRSR LAGUR-a.

Nakon zaprimanja prijava provodi se administrativna kontrola koja predstavlja prvu fazu u postupku odabira projekata. Tijekom ove faze LAGUR po potrebi može zatražiti nadopunu dokumentacije. Cilj prve faze je provjera: pravovremenost i potpunost prijave, prihvatljivost nositelja projekta i/ili projektnog prijedloga te osnovnih uvjeta prihvatljivosti projekta. Nakon administrativne provjere započinje druga faza koja predstavlja kvalitativno ocjenjivanje prijave od strane Ocjenjivačkog odbora ili FLAG administratora kojeg imenuje Upravni odbor LAGUR-a, a koja se provodi sukladno definiranim internim procedurama LAGUR-a i kriterijima odabira definiranim u LRSR. Rezultat ovih analiza je rang lista projekata s pratećom dokumentacijom koja se upućuje na odlučivanje Upravnom odboru LAGUR-a. Na odluke Upravnog odbora, nositelji projekata imaju mogućnost prigovora tijelu LAGUR-a nadležnom za prigovore. Odluke tijela LAGUR-a nadležnog za prigovore moraju biti jasne i konačne i ne mogu ni na koji način biti promijenjene od strane Upravnog odbora LAGUR-a. U slučaju da je prigovor prihvaćen, prijava projekta se vraća u administrativnu obradu. Pravne i fizičke osobe koje sudjeluju u procedurama donošenja odluka o odabiru projekata na LAGUR razini ne smiju biti u sukobu interesa s prijaviteljima. Procedure provedbe postupaka utvrđivanja i izbjegavanja sukoba interesa prilikom donošenja odluka o odabiru projekata na LAGUR razini, provode se sukladno LAGUR Pravilniku za odabir i provedbu projekata u okviru LRSR LAGUR-a Bura 2021-2027. te LAGUR Pravilnika za sprečavanje sukoba interesa u postupku odabira projekata. Popis projekata koji su odabrani od strane LAGUR-a biti će objavljen na mrežnoj stranici LAGUR-a nakon utvrđivanja rang liste odabranih projekata. Objava uključuje najmanje sljedeće podatke: naziv nositelja projekta, naziv projekta i njegov kratak opis, intenzitet potpore i iznos potpore. Lista odobrenih projekata od strane Upravljačkog tijela objavljuje se na mrežnim stranicama LAGUR-a Bura. Nakon završetka procesa odabira projekata na LAGUR razini, LAGUR dostavlja Upravljačkom tijelu (UT) Izvještaj o provedenom postupku odabira, Odluke i kompletan dosje predmeta svakog korisnika. Na temelju dostavljene dokumentacije UT donosi Odluku o dodjeli sredstava. LAGUR će po završetku postupka i donošenja konačnih Odluka o dodjeli sredstava na svojim mrežnim stranicama informirati širu javnost o rezultatima odabira. Odobreni projekti podložni su postupcima redovne kontrole (Posjet operaciji i Kontrola na terenu) sukladno procedurama opisanim u općim i internim aktima LAGUR-a te procedurama navedenim u Pravilniku o provedbi mjere III.3. »Provedba i upravljanje LRSR – provedba LRSR«.

3.4. Usklađenost LRSR s nadređenim strateškim dokumentima

Lokalna razvojna strategija LAGUR-a Bura za razdoblje od 2021. do 2027. godine temelji se na definiranom strateškom okviru koji uključuje strateške ciljeve i prioritetne mjere. Ova strategija pažljivo je usklađena s raznim europskim, nacionalnim i regionalnim dokumentima koji se odnose na opće i sektorske razvojne smjernice. Posebna pažnja posvećena je jasnoj povezanosti između lokalne strategije i ostvarivanja definiranih politika, načela i ciljeva.

Nadalje, Lokalna razvojna strategija LAGUR-a Bura za razdoblje od 2021. do 2027. godine usklađena je s ciljevima i prioritetima Programa za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje od 2021. do 2027. godine. Također, strategija se usklađuje s ciljevima Zajedničke ribarske politike Republike Hrvatske i Europske unije.

Ovaj usklađeni pristup osigurava da Lokalna razvojna strategija LAGUR-a Bura bude u potpunosti integrirana u širi kontekst regionalnog, nacionalnog i europskog razvoja, čime se osigurava dosljednost i sinergija u postizanju zajedničkih ciljeva i unaprjeđenju ribarstva i akvakulture na lokalnoj razini.

Tablica 6. Usklađenost LRSR LAGUR-a Bura 2021. – 2027. sa strateškim dokumentima

Strateški dokument	Relevantni ciljevi (prioriteti) strateških dokumenata	Specifični ciljevi i prioritetne mjere LRSR LAGUR-a Bura 2021.-2027. kojima doprinose
Program za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027.	Prioritet 1. Poticanje održivog ribarstva i očuvanje vodenih bioloških resursa	SC1 – PM1.1., PM1.2., PM1.3. SC2 – PM 2.2.
	Prioritet 2. Poticanje održivih aktivnosti akvakulture i prerade te stavljanja na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture, doprinoseći sigurnosti hrane u Uniji	SC1 – PM 1.1.
	Prioritet 3. Omogućivanje održivog plavog gospodarstva u obalnim, otočnim i kontinentalnim područjima i jačanje razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica	SC1 – PM1.1., PM1.2., PM1.3. SC2 – PM 2.1., PM2.2.
	Prioritet 4. Jačanje međunarodnog upravljanja oceanima i jamčenje sigurnih i čistih mora i oceana kojima se održivo upravlja	SC1 – PM 1.1. SC2 – PM 2.2.
Nacionalna razvojna strategija do 2030.	RAZVOJNI SMJER 1. Održivo gospodarstvo i društvo SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	SC1 – PM1.1., PM1.2., PM1.3.
	RAZVOJNI SMJER 3. Zelena i digitalna tranzicija SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	SC1 – PM1.1., PM1.2., PM1.3.
Nacionalni plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027.	POSEBNI CILJ 1. Povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene 1.1. Povećanje ulaganja u učinkovite i održive tehnologije u akvakulturi 1.2. Podupiranje ulaganja u veće i rentabilnije proizvodne kapacitete 1.3. Poticanje razvoja novih proizvoda veće dodane vrijednosti u akvakulturi 1.4. Poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem i dobrobiti životinja u uzgoju 1.5. Unaprjeđenje upravljanja prirodnim staništima i predatorskim vrstama na uzgajalištima 1.6. Razvoj instrumenata za upravljanje rizicima i jačanje otpornosti proizvođača u akvakulturi na pojavu iznimnih događaja koje rezultiraju poremećajem u proizvodnji ili na tržištu	SC1 – PM1.1., PM1.2., PM1.3.
	POSEBNI CILJ 3. Jačanjem sektora akvakulture doprinijeti obnovi gospodarstva te unaprjeđenju uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima 3.1. Uspostavljanje ravnoteže između održivog razvoja akvakulture, zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama 3.2. Povezivanje sektora akvakulture s mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama	SC1 – PM1.1., PM1.2., PM1.3. SC2 – PM 2.2.

	3.3. Promicanje proizvoda akvakulture i gastro-destinacijskog turizma	
	POSEBNI CILJ 4. Poticanje inovacija u sektoru akvakulture 4.1. Poticanje istraživačkih projekata s ciljem rješavanja ključnih problema koji utječu na proizvodnju i marketing proizvoda akvakulture 4.2. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture 4.3. Poticanje osnivanja inovacijskih partnerstava između proizvođača i znanstvenih ustanova	SC1 – PM1.1., PM1.2., PM1.3. SC2 – PM 2.1., PM2.2.
Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije do 2027. godine	Posebni cilj - 1.5. Razvoj održivog i pametnog sektora ribarstva i akvakulture Mjere - M1: Razvoj održive infrastrukture i suprastrukture za potrebe sektora ribarstva i akvakulture M2: Podrška poboljšavanju tržišnih mehanizama za prodaju proizvoda ribarstva i akvakulture M3: Poboljšavanje kvalitete i dostupnosti društvenih i kulturnih sadržaja i povezane infrastrukture M6: Obnova, valorizacija i održivo korištenje kulturnom baštinom	SC 1 – PM 1.1., PM 1.2., PM 1.3. SC 2 – PM 2.1., PM 2.2.
Provedbeni program Grada Makarske 2022.-2025.	Mjera 3.: Odgoj, obrazovanje, demografija i briga o mladima – Aktivnosti: aktivnosti vezane za odgoj, obrazovanje i tehničku kulturu Mjera 5.: Kultura, tjelesna kultura i sport – Aktivnost: ulaganja u zaštitu kulturne baštine te očuvanje i promocija kulturnih i povijesnih vrijednosti Mjera 9.: Gospodarski razvoj – Aktivnost: poticanje održivog razvoja poljoprivrede i ribarstva Mjera 12: Turizam – Aktivnost: turistička valorizacija i prezentacija kulturne i prirodne baštine, gastronomske i enološke ponude	SC – PM 2.1., PM 2.2. SC – PM 1.1.,1.2,1.3 SC – PM 2.1., 2.2.
Strategija razvoja turizma (strateški plan) Općine Tučepi za razdoblje 2018. - 2023.	Prioritet 1 – Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulagača Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje turističkih programa i proizvoda	SC 2 – PM 2.1.
Strateški razvojni program Općine Šestanovac za razdoblje od 2015. do 2020.	SC3. Poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo Mjera 3.1. Razvoj društvene infrastrukture na području Općine	SC 1 – PM 1.1.
Plan ukupnog razvoja Općine Zagvozd 2016.-2020.	Priroritet – Unaprjeđenje ruralnog tu Mjera 1.1.6. Unaprjeđenje društvenih manifestacija u Zagvozdu	SC 1 – PM 1.1.

Strategija razvoja turizma Općine Zadvarje 2019.–2025. godine	Prioritet 3.3. Očuvanje kulturnog identiteta i unaprjeđenje kulturne ponude Mjera 3.3.2. Stvaranje destinacije posebnog doživljaja održivom valorizacijom resursa Mjere 3.3.3. Poticanje kulturno-zabavnih i sportskih događanja	SC – PM 2.1.,2.2.
--	--	-------------------

3.5. Inovativan i integrirani karakter LRSR

Integrativnost je jedna od najvažnijih karakteristika partnerstva unutar LAGUR-a. Ova karakteristika proizlazi iz činjenice da LAGUR Bura okuplja raznolike dionike iz različitih interesnih skupina, uključujući javne, gospodarske/privatne i civilne sektore. Time se usklađuje s temeljnim načelom LEADER pristupa koje promovira višesektorski pristup razvoju zajednice. Unaprjeđenje suradnje između dionika i interesnih skupina osigurano je kroz princip odabira projekata za financiranje kroz Lokalnu razvojnu strategiju u ribarstvu (LRSR). Naglasak se stavlja na podršku projektima koji se ostvaruju kroz partnerstvo između različitih dionika, subjekata i organizacija, bilo da dolaze iz istog ili različitih sektora. Poseban fokus bit će na povezivanju dionika iz gospodarskog sektora ribarstva i marikulture s dionicima iz javnog i civilnog sektora, kao što su odgojno-obrazovne i istraživačke ustanove, turističke zajednice, udruge civilnog društva i drugi.

Aspekt inovativnosti prožima sve prioritetne mjere, potičući primjenu, razvoj i kreiranje inovativnih proizvoda, usluga, aktivnosti, projekata, programa i sadržaja. Inovativnost će biti ključan kriterij za procjenu i odabir projekata na svim razinama prioritetnih mjera LRSR. Osim inovativnosti, digitalizacija i primjena digitalnih inovacija također su prepoznate kao temeljna načela odabira projektnih prijedloga u okviru svih prioritetnih mjera LRSR. Integracija ovih principa osigurava da LAGUR Bura bude na čelu razvojnih inicijativa, potičući inovacije i digitalnu transformaciju unutar lokalne zajednice.

3.6. Horizontalna načela

Poštovanje i primjena horizontalnih načela osigurani su kroz više utvrđenih mehanizama tijekom pripreme i posebice kroz planiranu provedbu Lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR) LAGUR-a Bura za razdoblje 2021.-2027. Horizontalna načela koja se primjenjuju u fazi pripreme i koje će utjecati na provedbu LRSR uključuju:

1. Jednake mogućnosti – Nediskriminacija, ravnopravnost spolova i pristupačnost za osobe s invaliditetom: Ova načela su integrirana u sve prioritetne mjere LRSR. Kroz

definiranje kriterija odabira projektnih prijedloga, prioritet se daje projektima koji promiču ova načela. Osim toga, osnovne zakonske odredbe nužno se poštuju.

2. Održivi razvoj i zaštita okoliša – Održivost resursa: Održivost lokalnih resursa ključna je svrha definiranih strateških ciljeva LRSR. Održivi pristup započinje svijesti svih relevantnih dionika o načelima održivosti i održivog razvoja. Održivost se promiče kroz dugoročno planiranje, svijest o ekološkoj, socijalnoj i ekonomskoj održivosti, te promicanje odgovornosti prema budućim generacijama.
3. Promicanje načela dobrog upravljanja, uključujući suradnju s civilnim društvom: Suradnja s civilnim društvom uključena je u strukturu partnerstva i djelovanje LAGUR-a. Predstavnici civilnog društva sudjeluju u izradi LRSR-a, definiranju općih ciljeva i prioriteta te su ciljani korisnici LAGUR natječaja. Transparentnost, odgovornost, izvještavanje i izbjegavanje sukoba interesa su ključne komponente dobrog upravljanja i primjenjuju se u postupku odabira projekata na razini LAGUR-a.

Ove mehanizme osigurava LAGUR Bura kako bi se promicali principi jednakosti, održivosti i transparentnosti u svim aspektima provedbe LRSR-a. Uz redovito praćenje i izvještavanje, ova načela će biti temelj uspješne provedbe lokalnih razvojnih inicijativa.

4. Opis partnerstva i uključenosti dionika u proces izrade LRSR

4.1. Opis partnerstva

Lokalna akcijska grupa u ribarstvu Bura osnovan je 15. studenog 2021. godine Osnivačkom skupštinom u Makarskoj. Inicijativa osnivanja LAGUR-a pokrenuta je od strane Grada Makarska te je održano nekoliko koordinacijskih sastanaka s predstavnicima svih interesnih sektora (javni, civilni i gospodarski), ujedno i potencijalnim članovima. Primarni fokus je bio na gospodarskom sektoru ribarstva, odnosno lokalnim ribarima koji su u ovoj inicijativi najznačajnija karika suradnje te se njihov odaziv i potreba za organizacijom LAGUR-a posebno osluškivala. Na sastancima su sudjelovali svi relevantni dionici, kao i predstavnici Splitsko-dalmatinske županije te lokalne i regionalne razvojne agencije i javne ustanove. Temeljem iskazanih interesa pokrenut je postupak osnivanja LAGUR-a koja je službeno osnovana 15. studenog 2021. godine u Makarskoj gdje je i danas sjedište. Skupštini su prisustvovali svi članovi osnivači, njih 19, od kojih je gospodarskih subjekata/ribara bilo 9, predstavnika jedinica lokalne samouprave 6, civilnih udruženja 3 te 1 fizička osoba. Na osnivačkoj skupštini izglasana su sva tijela udruge po načelima sektorske zastupljenosti i formalno je inicijativa zaživjela. Administrativnim aktivnostima ista je sukladno Zakonskim odredbama i Pravilnicima prijavljena nadležnim tijelima i upisana u relevantne registre za udruge.

Svrha djelovanja LAGUR-a Bura je unaprijediti kvalitetu života u lokalnoj ribarstvenoj zajednici odnosno područja djelovanja LAGUR-a, osnažiti i povezati dionike koji djeluju u području djelovanja, poticati sudjelovanje žena, mladih i svih ranjivih skupina u donošenju odluka na lokalnoj razini, poticati međusektorsku suradnju, okupljati i povezivati sve dionike koji teže i djeluju u smjeru održivog i ravnomjernog razvoja prostora, kao i unaprjeđivati uvjete za djelovanje članica LAGUR-a.

Ciljevi osnivanja LAGUR-a su jačanje kapaciteta lokalnih dionika te širenje LEADER/CLLD načela i metodologije u integralnom razvoju područja djelovanja LAGUR-a, uz međusektorsko povezivanje, jačanje kapaciteta, razmjenu iskustava i javno zagovaranje interesa lokalnih razvojnih dionika ribarstvenih zajednica, predstavnika javnih i privatnih lokalnih socio-ekonomskih interesa na lokalnom ribarstvenom području Udruge.

Upravljačka tijela Udruge su:

- Skupština
- Predsjednik

- Dopredsjednik
- Upravni odbor
- Voditelj
- Likvidator

Lokalna akcijska grupa u ribarstvu „Bura“ osnovana je kao udruga sukladno Zakonu o udruzama (NN 74/14) te je dana 10. prosinca 2021. upisana u Registar udruga RH pri Ministarstvu pravosuđa i uprave.

Sukladno Statutu udruge, tijela LAGUR-a Bura su: Skupština, Predsjednik i zamjenici Predsjednika, Upravni odbor, Nadzorni odbor, Voditelj LAGUR-a.

Skupština Udruge najviše je tijelo upravljanja, a čine ju svi članovi LAGUR-a Bura. Sukladno statutarnim odredbama udruge u kontekstu pripreme i provedbe LRSR te općeg djelovanja LAGUR-a/Udruge, Skupština LAGUR-a Bura: usvaja Statut Udruge te njegove izmjene i dopune, donosi druge opće akte potrebne za djelovanje Udruge, usvaja Lokalnu razvojnu strategiju u ribarstvu (LRSR) za ribarstveno područje na kojem Udruga djeluje, njene izmjene i dopune, usvaja i druge strateške razvojne dokumente Udruge s pratećim provedbenim dokumentima, usvaja godišnja izvješća o radu Udruge i godišnje financijsko izvješće, usvaja godišnji financijski plan i plan rada, bira i razrješava Predsjednika i Dopredsjednika, na prijedlog Upravnog odbora bira i razrješava Voditelja, bira i razrješava redovne i zamjenske članove Upravnog odbora, bira i razrješava članove Nadzornog odbora, bira i opoziva Likvidatora Udruge, odlučuje o udruživanju u saveze, zajednice, mreže i druge oblike povezivanja udruga i dr. pravnih osoba na nacionalnoj i međunarodnoj razini, usvaja plan rada i financijski plan za slijedeću kalendarsku godinu i izvješće o radu za prethodnu kalendarsku godinu, odlučuje o korištenju imovine i dobiti Udruge, donosi odluke o promjeni ciljeva i djelatnosti, prestanku rada i raspodjeli preostale imovine, donosi odluku o statusnim promjenama, donosi odluku o kriterijima, načinu određivanja i visini godišnje članarine, odnosno o izuzeću od plaćanja članarine na prijedlog Upravnog odbora, donosi odluku o prestanku postojanja udruge, promjeni naziva i sjedišta, odlučuje o prigovorima na odluke Upravnog odbora, osim o prigovorima na odluke o odabiru projektnih prijedloga u sustavu provedbe decentralizirane raspodjele javnih sredstava kojima upravlja Udruga u kojem slučaju o prigovorima odlučuje Nadzorni odbor, odlučuje o prigovorima zaposlenika, volontera i članova Udruge u drugom stupnju, odlučuje o prigovorima povodom zahtjeva za primanje u

članstvo u drugom stupnju, odlučuje o drugim pitanjima za koja statutom nije utvrđena nadležnost drugih tijela Udruge.

Predsjednika imenuje Skupštinu Udruge, te je predsjednik osoba ovlaštena za zastupanje Udruge te obavlja izvršne i dr. poslove određene Statutom.

Upravni odbor je izvršno tijelo Udruge koje obavlja organizacijske i stručne poslove te vodi rad Udruge prema usvojenom programu i odlukama Skupštine. Upravni odbor ima redovne (7) i zamjenske (3) članove), koje bira Skupština na razdoblje od 4 godine, s mogućnošću ponovnog izbora. U nadležnosti Upravnog odbora je odluka o odabiru projektnih prijedloga u sustavu provedbe decentralizirane raspodjele javnih sredstava kojima upravlja Udruga. Upravni odbor: odgovara za redovno poslovanje i zakonitost rada Udruge, upravlja Udrugom u skladu sa zakonom, Statutom i ostalim aktima Udruge, priprema i predlaže prijedlog Statuta i njegovih izmjena i dopuna, te prijedloge drugih akata i njihovih izmjena i dopuna koje donosi Skupština, donosi Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta i zapošljavanju, kojim utvrđuje organizaciju obavljanja stručnih poslova Udruge, donosi Pravilnike o radu tijela u postupku donošenja odluka o odabiru projekata za provedbu lokalne razvojne strategije, donosi i druge Pravilnike i Poslovnike o načinu rada tijela i odbora neophodnih u redovnom poslovanju Udruge i provedbe decentralizirane raspodjele javnih sredstava kojima upravlja Udruga, donosi odluke o odabiru projektnih prijedloga u sustavu provedbe decentralizirane raspodjele javnih sredstava, osigurava provođenje akata i odluka koje je utvrdila Skupština, predlaže plan rada i financijski plan za slijedeću kalendarsku godinu, predlaže i podnosi Skupštini godišnje financijsko izvješće, predlaže i podnosi Skupštini godišnji izvještaj o radu za prethodnu kalendarsku godinu, upravlja imovinom Udruge, brine o prikupljanju novčanih sredstava te donosi odluke o načinu njihovog korištenja u cilju unaprjeđenja aktivnosti Udruge, rukovodi radom Udruge između dviju sjednica Skupštine, odobrava pokretanje novih projekata Udruge, donosi odluku o prijmu novih članova u LAGUR, predlaže Skupštini Voditelja Udruge, donosi odluku o prestanku članstva isključivanjem ili istupanjem u I. stupnju, predlaže Skupštini udruge odluku o godišnjoj visini članarine, može predložiti sazivanje redovne Skupštine i pruža pomoć u njejoj organizaciji, odlučuje o zaključivanju pravnih poslova u ime Udruge, odlučuje o osnivanju radnih tijela te bira i razrješuje njihove članove, brine se o transparentnom i pravovremenom informiranju članova i javnosti, odlučuje o promjeni adrese sjedišta i pečata, donosi odluku o zasnivanju i prekidu radnog odnosa zaposlenika te obavlja i druge poslove koje mu Skupština stavi u nadležnost.

Nadzorni odbor osniva se kao tijelo kontrole rada Udruge i kao tijelo koje razmatra i donosi odluke o prigovorima u postupku odabira projektnih prijedloga u sustavu provedbe decentralizirane raspodjele javnih sredstava kojima upravlja udruga. Nadzorni odbor ima redovne (5) i zamjenske (3) članove, koje bira Skupština na vrijeme od 4 godine, s mogućnošću ponovnog izbora.

Voditelj organizira i odgovara za stručno i tehničko pripremanje sjednica tijela LAGUR-a, predstavlja i zastupa LAGUR te sklapa ugovore i druge pravne radnje u ime i za račun LAGUR-a, potpisuje dokumente njegovog materijalnog i financijskog poslovanja, te donosi odluke o sudjelovanju u projektima i programima LAGUR-a.

Tablica 7. Struktura i sastav partnerstva – Skupština LAGUR-a Bura

	Gospodarska interesna skupina – sektor ribarstva⁴	Civilna interesna skupina	Javna interesna skupina	Ukupno	Od toga žena	Od toga mladih⁵
Broj	11	5	7	23	2	4
Postotak u odnosu na ukupni broj	47,83%	21,74%	30,43%	100,00 %	10,53 %	21,05 %

Izvor: LAGUR Bura

Tablica 8. Struktura tijela LAGUR-a nadležnog za odabir projekata na LAGUR natječaju

	Gospodarska interesna skupina	Civilna interesna skupina	Javna interesna skupina	Ukupno	Od toga žena	Od toga mladih
Broj	3	1	3	7	0	2
Postotak u odnosu na ukupni broj	42,86 %	14,28 %	42,86 %	100,00 %	0,00 %	28,57 %

Izvor: LAGUR Bura

4.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRSR

Temeljna i najvažnija zadaća LAGUR-a Bura kao organizacije je priprema i provedba lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR). Ovaj postupak je izgrađen na participativnom pristupu, koji započinje već u trenutku osnivanja LAGUR-a Bura. U pripremnim fazama izrade

4 Odnosi se na pravne i fizičke osobe koje su vlasnici ili ovlaštenici važećih povlastica za obavljanje gospodarskog ribolova, kao i osobe koje posjeduju ovlaštenja za uzgoj morske ribe i drugih morskih organizama te povlastice za akvakulturu. Također, obuhvaća subjekte u poslovanju s hranom u skladu s posebnim propisima, koji su korisnici odobrenih ili registriranih objekata za poslovanje s hranom životinjskog podrijetla, uključujući žive školjkaše i proizvode ribarstva. Ova kategorija također uključuje ribarske zadruge, udruge, klastere i druge oblike udruživanja u području ribarstva.

5 osobe do uključujući 40. godina

LRSR uspostavljaju se aktivnosti partnerstava putem neformalnih priprema, prikupljanja relevantnih informacija i iskustava te definiranja planova uključivanja dionika u proces izrade LRSR. Jedna od polaznih aktivnosti u okviru navedenog procesa održana je 4. listopada 2022. godine, kada je u Makarskoj održana radionica predstavnika LAGUR-a Brač i LAGUR-a Južni Jadran, u okviru koje je provedeno predstavljanje nacrtu Operativnog programa Pomorstvo i ribarstvo od strane predstavnika Uprave za ribarstvo, njegovih mogućnosti i primjera dobre prakse, na kojoj su sudjelovale 24 osobe.

Konkretni koraci u izradi LRSR LAGUR-a Bura za razdoblje 2021. - 2027. započinju u rujnu 2023. godine, kada je odabran vanjski stručnjak za izradu LRSR od strane nositelja izrade LAGUR-a Bura. Dokument je usvojen od strane Skupštine LAGUR-a Bura dana 30.10.2023. godine.

Za potrebe izrade LRSR, formirana je radna skupina koja uključuje predstavnike osnovnih tijela LAGUR-a, stručnu službu LAGUR-a, voditelja i vanjskog stručnjaka za izradu. Ova radna skupina osigurava redovitu komunikaciju i suradnju među dionicima. Metodologija izrade LRSR temeljila se na LEADER/CLLD načelima s posebnim naglaskom na participativni pristup. Gospodarski sektor ribarstva i akvakulture, zainteresirana javnost te relevantna tijela LAGUR-a aktivno su sudjelovali u procesu savjetovanja i kreiranja ključnih elemenata dokumenta.

Proces izrade LRSR obuhvatio je nekoliko ključnih koraka, uključujući izradu analize stanja, SWOT analize te definiranje vizije, općih ciljeva i prioriternih mjera LRSR. U analizi stanja, relevantni podaci su prikupljeni i analizirani uključujući geografske, gospodarske, demografske i socijalne aspekte područja obuhvata LAGUR-a. Konzultacije s dionicima provodile su se putem e-pošte, digitalnih upitnika i četiri participativne radionice.

SWOT analiza je temeljena na definiranju snaga, slabosti, prilika i prijetnji za područje obuhvata LAGUR-a Bura. Ova analiza je kontinuirano ažurirana i konzultirana s razvojnim dionicima putem participativnih događanja. U fazi definiranja vizije, općih ciljeva i prioriternih mjera, konzultacije su se provodile putem radionica te digitalnih upitnika. Uključenost lokalnih dionika bila je ključna u definiranju prioriteta i akcijskog plana provedbe LRSR. Ovaj proces uključivao je četiri participativne radionice i Sjednicu skupštine na kojoj je usvojena LRSR LAGUR-a Bura.

U konačnoj fazi izrade dokumenta, financijski i akcijski plan provedbe LRSR definirani su na temelju prioriternih mjera. Ovi planovi su izrađeni nakon intenzivnih konzultacija s lokalnim dionicima, uključujući planirane LAGUR natječaje i financijske alokacije za svaku prioritetnu

mjeru. Uključivanje lokalnih dionika provodilo se putem telefonskih razgovora, e-pošte, digitalnog upitnika, individualnih konzultacija i održavanjem četiri participativne radionice. Navedeni proces je osigurao sveobuhvatan i inkluzivan pristup izradi LRSR, uzimajući u obzir raznolike perspektive i potrebe lokalne zajednice LAGUR-a Bura.

U daljnjem razdoblju, lokalni dionici se nastavljaju intenzivno uključivati u proces provedbe LRSR kroz sastanke i razgovore s tijelima udruge, a u svrhu prilagodbe strateškog okvira, akcijskog i financijskog plana LRSR konkretnim potrebama na terenu. Osim navedenog, uključuju se kroz rad tijela udruge.

Tablica 9. Popis događaja za uključivanje lokalnih dionika u izradu LRSR

Naziv događaja	Broj sudionika	Mjesto održavanja	Datum održavanja
Prva participativna radionica u procesu izrade LRSR LAGUR-a Bura 2021.-2027. <i>Uvod u koncept djelovanja LAGUR-a Bura</i>	8	Makarska	28.9.2023.
Druga participativna radionica u procesu izrade LRSR LAGUR-a Bura 2021.-2027. <i>Doprinos dionika gospodarskog sektora u ribarstvu i akvakulturi; jačanje održivog ribarstva, akvakulture i mairitmne baštine LAGUR-a Bura</i>	16	Makarska	5.10.2023.
Treća participativna radionica u procesu izrade LRSR LAGUR-a Bura 2021.-2027. <i>Doprinos dionika javnog sektora jačanju održivog ribarstva, akvakulture i maritimne baštine LAGUR-a Bura</i>	14	Makarska	12.10.2023.
Četvrta participativna radionica u procesu izrade LRSR LAGUR-a Bura 2021.-2027. <i>Doprinos dionika civilnog sektora jačanju održivog ribarstva, akvakulture i maritimne baštine LAGUR-a Bura</i>	15	Makarska	17.10.2023.
Sjednica skupštine LAGUR-a Bura – Usvajanje LRSR LAGUR-a Bura	17 + (3)	Makarska	30.10.2023.
Sjednica skupštine LAGUR-a Bura – Usvajanje izmjene LRSR LAGUR-a Bura (Izmjena br. 1)	11 + (1)	Makarska	19.12.2023
Sjednica skupštine LAGUR-a Bura – Usvajanje izmjene LRSR LAGUR-a Bura (Izmjena br. 2)	15 + (2)	Makarska	18.06.2025.

4.3. Plan uključivanja lokalnih dionika u buduće aktivnosti provedbe LRSR

Uz provedbu intenzivnih aktivnosti uključivanja lokalnih dionika prilikom kreiranja i osmišljavanja Lokalne razvojne strategije u ribarstvu LAGUR-a Bura, nužno je osmisлити model implementacije i uključivanja lokalnih dionika i u buduće provedbene aktivnosti LRSR. Navedeno se planira ostvariti sustavnim i sveobuhvatnim uključivanjem lokalnih razvojnih dionika u procese inventarizacije inputa tijekom planiranja, pripreme i provedbe predviđenih 11 natječaja definiranih indikativnim akcijskim planom. Detaljniji okvir načina u modela uključivanja lokalnih razvojnih dionika u buduće aktivnosti provedbe LRSR prikazan je u Tablici 10.

Tablica 10. Plan uključivanja lokalnih dionika u provedbene aktivnosti LRSR 2021. – 2027.

Cilj / Mjera	Planirani broj natječaja	Planirani broj animacijskih aktivnosti ⁶	Broj sudionika (procjena)
SC 1. Kvalitetno planiran, stabilan i inovativan sektor ribarstva i akvakulture temelj je stabilnog održivog razvoja plavog gospodarstva	5	27	240
PM 1.1. Potpora uvođenju novih modela, postupaka, tehnika i dodanih vrijednosti u kontekstu razvoja sektora ribarstva i akvakulture	2	15	150
PM 1.2. Potpora modernizaciji i unaprjeđenju uvjeta obavljanja djelatnosti ribarstva i akvakulture	2	6	40
PM 1.3. Poboljšanje opremljenosti i osuvremenjivanje uvjeta za remont i servis ribarskih plovila i pripadajuće opreme	1	6	50
SC 2. Adekvatnim vrednovanjem i temeljitim planiranjem	4	30	270

⁶ Animacijske aktivnosti uključuju održavanje informativnih radionica, objave na društvenim mrežama, web stranicama, u lokalnim digitalnim / tiskanim medijima, na radiju i dr.

upravljanja maritimnim resursima pridonijeti kvalitetnom i održivom razvoju u cjelini			
PM 2.1. Podrška uspostavi novih događanja, sadržaja i modela valorizacije maritimne resursne osnove	2	15	120
PM 2.2. Održiva valorizacija i unaprjeđenje modela upravljanja morskim okolišnim resursima, staništima i ekosustavima	2	15	150
Ukupno	9	57	510

Izvor: LAGUR Bura

5. Akcijski plan provedbe

Akcijski plan provedbe lokalne razvojne strategije u ribarstvu kreiran je u okviru konzultacijskog procesa s lokalnim razvojnim dionicima, a sukladno iskazanom interesu potencijalnih korisnika i pripremljenosti projekata. Akcijski plan provedbe LRSR LAGUR-a Bura predstavlja indikativni tijek i dinamiku za postizanje strateških ciljeva utvrđenih dioničkim i participativnim procesom izrade dokumenta za provedbeno razdoblje 2021. - 2027. Akcijski plan indikativno prikazuje planirani raspored otvaranja (raspisivanja) po godinama. Akcijskim planom predviđeno je raspisivanje ukupno 10 LAGUR natječaja.

U okviru postizanja **Strateškog cilja 1. Kvalitetno planiran, stabilan i inovativan sektor ribarstva i akvakulture temelj je stabilnog održivog razvoja plavog gospodarstva**, planirano je raspisivanje **pet** natječaja: dva natječaja u okviru provedbe prioritetne mjere (PM) 1.1. *Potpoma razvoju dodane vrijednosti te dostupnosti, prepoznatljivosti i vidljivosti proizvoda ribarstva i akvakulture*, dva natječaja u okviru PM 1.2. *Potpoma modernizaciji i unaprjeđenju uvjeta obavljanja djelatnosti ribarstva i akvakulture* te jedan natječaj za PM 1.3. *Poboljšanje opremljenosti i osuvremenjivanje uvjeta za remont i servis ribarskih plovila i pripadajuće opreme*.

U okviru postizanja **Strateškog cilja 2. Adekvatnim vrednovanjem i temeljitim planiranjem upravljanja maritimnim resursima pridonijeti kvalitetnom i održivom razvoju u cjelini**, planirano je raspisivanje **četiri** natječaja: dva natječaja u okviru provedbe PM 2.1. *Podrška uspostavi i razvoju događanja i sadržaja povezanih s valorizacijom maritimnih resursa* te dva natječaja u okviru PM 2.2. *Održiva valorizacija i unaprjeđenje modela upravljanja morskim okolišnim resursima, staništima i ekosustavima*.

Obzirom na dostatne administrativne i stručne kapacitete koje LAGUR planira osigurati po odobrenju LRSR, određena je dinamika od tri planirana raspisana natječaja tijekom 2025. godine, pet natječaja tijekom 2026. te dva natječaja tijekom 2027. godine, ukupno 10 LAGUR natječaja. Tijekom čitavog razdoblja LAGUR će kontinuirano raditi na animaciji dionika i potencijalnih prijavitelja za sve prioritetne mjere, te će kroz praćenje provedbe LRSR, a ovisno o povratnim informacijama krajnjih korisnika i njihovih potreba, donositi odluke o izmjenama akcijskog plana, vodeći računa o postizanju planiranih rezultata i pokazatelja na razini prioritetnih mjera i strateških ciljeva.

Tablica 11. Indikativni akcijski plan raspisivanja LAGUR natječaja

Cilj / Mjera	Godine raspisivanja LAGUR natječaja - broj natječaja					
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	Ukupno
SC 1. Kvalitetno planiran, stabilan i inovativan sektor ribarstva i akvakulture temelj je stabilnog održivog razvoja plavog gospodarstva	0	0	0	4	1	5
PM 1.1. Potpora razvoju dodane vrijednosti te dostupnosti, prepoznatljivosti i vidljivosti proizvoda ribarstva i akvakulture	0	0	0	2	0	2
PM 1.2. Potpora modernizaciji i unaprjeđenju uvjeta obavljanja djelatnosti ribarstva i akvakulture	0	0	0	1	1	2
PM 1.3. Poboljšanje opremljenosti i osuvremenjivanje uvjeta za remont i servis ribarskih plovila i pripadajuće opreme	0	0	0	1	0	1
SC 2. Adekvatnim vrednovanjem i temeljitim planiranjem upravljanja maritimnim resursima pridonijeti kvalitetnom i održivom razvoju u cjelini	0	0	1	2	2	5
PM 2.1. Podrška uspostavi i razvoju događanja i sadržaja povezanih s valorizacijom maritimnih resursa	0	0	1	1	1	3
PM 2.2. Održiva valorizacija i unaprjeđenje modela upravljanja morskim okolišnim resursima, staništima i ekosustavima	0	0	0	1	1	2
Vođenje LAGUR-a i provedba LRSR	Kontinuirano					n/p
Ukupno	0	0	1	6	3	10

Izvor: LAGUR Bura

6. Mehanizmi upravljanja, praćenja i evaluacije provedbe LRSR

Praćenje provedbe LAGUR-a obuhvaća stalno praćenje, mjerenje učinaka provedbe strategije, kriterije ocjenjivanja te indikatore za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti. Redovito praćenje može se provoditi na sljedeće načine:

a) redovita godišnja izvješća o provedbi LRSR i postizanja ciljeva, temeljem definiranih pokazatelja isporuka i rezultata, formiranih za praćenje ciljeva, odnosno mjera/aktivnosti (na razini promatranja ukupne LRSR, zbrojeno, svih godišnjih akcijskih planova u vremenskom tijeku provedbe projekta);

b) redovita godišnja izvješća institucija/organizacija/ustanova/ gospodarskog sektora s područja LAGUR-a a koje prate promjene u okviru svojih redovnih djelatnosti (HGK, HOK i udruženje obrtnika...)

c) redovita godišnja izvješća o radu ureda LAGUR-a i u provedbi LRSR, temeljem godišnjeg akcijskog plana implementacije LRSR (a što uključuje i donošenje akcijskog plana za sljedeće jednogodišnje razdoblje);

d) pripremu i provedbu redovitih izvješća o provedbi pojedinačnih projekata za realizaciju mjera utvrđenih LRSR, na području LAGUR-a (izvješća korisnika – nositelja projekata/partnera koje je odobrio LAGUR i temeljem toga, Upravljačko tijelo).

Nakon donošenja Odluke o dodjeli sredstava LAGUR će aktivno sudjelovati u praćenju aktivnosti ugovorenog prijavitelja odnosno projekta koji imaju za cilj postizanje utvrđenih ciljeva i aktivnosti kako bi se osiguralo njegovo provođenje u skladu s odredbama navedenim u Odluci o dodjeli sredstava za taj pojedini projekt.

LAGUR provodi posjetu /kontrolu na terenu pojedinom odobrenom projektu prije plaćanja i po potrebi tijekom petogodišnjeg razdoblja nakon izvršenog konačnog plaćanja za sve Zahtjeve za isplatu projekta u okviru provedbe LRSR. Osim redovnih posjeta projektu, iste se mogu obavljati i u bilo kojem trenutku od dana podnošenja Zahtjeva za potporu do isteka pet (5) godina od izvršenog konačnog plaćanja. Pri obavljanju posjeta projekta zaposlenici LAGUR-a koji ju provode mogu: izvršiti uvid u isprave nositelja projekta (odgovorna osoba); pregledavati poslovne prostore, opremu, promotivne materijale i ostalo kojim se dokazuje da je sufinancirana aktivnost ujedno i provedena te da su troškovi stvarno nastali; provjeravati poslovne knjige i ostale dokumente; provjeravati podatke u računima; provjeravati sve podatke koji se odnose na prirodu, kvantitetu i kvalitetu roba i usluga; po potrebi obaviti kontrole kod trećih osoba i preporučenih projekata; izvještavati nadležna tijela i tražiti provođenje određenog postupka ako sama nije ovlaštena izravno postupiti; prikupljati podatke i obavijesti

od odgovornih osoba/svjedoka, vještaka i drugih osoba kad je to potrebno za obavljanje posjete projektu. Nositelj projekta te osobe koje su s njim povezane u vezi predmetnog projekta a podliježu nadzoru ovlaštenih osoba dužne su omogućiti obavljanje posjete projektu, pružiti potrebne podatke i obavijestiti te osigurati uvjete za nesmetan rad zaposlenika LAGUR-a koji provode posjetu.

Nositelj projekta će biti u obvezi dostaviti LAGUR-u izvješće o provedenom projektu po završetku ugovorenog trajanja projekta u periodu od maksimalno 30 dana od dana završetka svih aktivnosti projekta ili po isteku posljednjeg dana trajanja projekta (ovisno što će ranije nastupiti). Isto tako, nositelj projekta mora biti u obvezi dostaviti sva pojašnjenja/nejasnoće po zaprimljenim zahtjevima za dostavu dodatnih podataka / pojašnjenjima / upotpunjavanjem. Dodatno, LAGUR zadržava pravo zatražiti dostavu izvješća o provedbi projekta za vrijeme trajanja samog projekta ukoliko smatra da ima potrebe za navedenim, npr. u slučaju utvrđivanja potencijalnih nepravilnosti, sumnji na prijevaru, potencijalnog nerazumijevanja provedbe ugovorenog projekta od strane samog Nositelja, ili sl.

Praćenja za potrebe izvještavanja prema tijelima LAGUR-a vrši se na razini kalendarske godine. Svake godine izrađuje se Plan rada LAGUR-a koji sadrži i Plan provedbe LRSR, a koji se odnosi na narednu kalendarsku godinu te je osnova za praćenje provedbe LRSR unutar kalendarske godine.

Navedeni Plan rada sadrži prikaz i narativni opis aktivnosti LAGUR-a i mjera koje se planiraju provesti unutar kalendarske godine, predviđeni broj projekata i predviđena financijska sredstva. U Planu rada i Akcijskom planu posebice se obrazlažu i aktivnosti vezane za tekući rad LAGUR-a i animacijske aktivnosti. Financijski dio Akcijskog plana vezan za tekuće troškove i animaciju usklađuje se s ukupnim Financijskim planom rada LAGUR-a. Plan rada i Financijski plan rada LAGUR-a predlaže Upravni odbor, a usvaja ih Skupština LAGUR-a.

Jednom godišnje, za prethodnu kalendarsku godinu, izrađuje se narativno godišnje izvješće o radu LAGUR-a koje, uz informacije o poslovanju LAGUR-a, sadrži kvalitativan i kvantitativan opisni dio provedbe LRSR – opis aktivnosti koje su se provele u kalendarskoj godini, opis dionika koji su bili uključeni, opis provedenih aktivnosti animacije razvojnih dionika, opis procesa objave i provedbe natječaja i vrednovanja zaprimljenih projekata, izvješće o stanju provedbe odobrenih projekata, izvješće o medijskoj prisutnosti LAGUR-a i, ukoliko je potrebno, opis problema koji su se pojavili prilikom provedbe i implementiranih rješenja uz preporuke za naredno razdoblje.

Financijsko izvješće vezano za tekuće troškove, animaciju i projekte suradnje sadržano je u Financijskom izvješću za kalendarsku godinu na razini Udruge. Pored praćenja na razini kalendarske godine, LAGUR prati provedbu LRSR na razini financijske godine. Nakon sklapanja ugovora o financiranju, za svaku financijsku godinu tijekom provedbe LRSR, LAGUR dostavlja godišnje izvješće Upravljačkom tijelu na propisanom obrascu.

Vrednovanje LRSR LAGUR-a Bura podrazumijeva primjenu mehanizama unutarnje i vanjske (vanjski stručnjak) kontrole provedbe i upravljanja LRSR kako bi se utvrdila razina njezine uspješnosti. Sam proces vrednovanja podrazumijevanja provjeru pokazatelja rezultata i postizanja dodane vrijednosti LEADER/CLLD-a s ciljem izrade izvješća o postizanju planiranih rezultata ili izradi prijedloga za njezinu reviziju i izmjenu LRSR.

Vrednovanje provedbe LRSR provodi se na dvije razine – unutarnjoj i vanjskoj.

Unutarnje vrednovanje provodi LAGUR na razini svake kalendarske godine dajući osvrt na sam proces provedbe s aspekta LAGUR-a kao provedbeno-upravljačkog tijela te je sastavni dio Godišnjeg izvješća o radu kojeg usvaja Skupština.

Vanjsko vrednovanje vodi neovisni stručnjak, minimalno dva puta tijekom provedbe LRSR (2026. i 2029.), koristeći sljedeće metode:

- analize dokumenta LRSR– koja se provodi kako bi se utvrdila njegova usklađenost s nacionalnim programima i politikama u području ribarstva i akvakulture. Prilikom analize potrebno je provesti i analizu stanja područja LAGUR-a kojom se utvrđuju potrebne promjene u odnosu na početnu LRSR, a čime se utvrđuju polazišta revizije definiranih postavljenih ciljeva, mjera ili tipova operacija.
- analize godišnjih izvješća o provedbi LRSR – provodi se kako bi se utvrdio doprinos planiranim indikatorima na razini ciljeva, mjera i tipova operacija, razmotrili izneseni stavovi i zapažanja o postupcima provedbe te identificirani izazovi u provedbi. U analizi je potrebno provesti konzultaciju i s nadležnim provedbenim tijelima (min. Upravljačko tijelo za provedbu OPPR RH), ukoliko je primjenjivo.
- usmene konzultacije – nužno je provesti intervjue sa stručnom službom (ured) LAGUR- a kao bi se istražili stavovi o uspostavljenim procedurama upravljanja dokumentom te analiziraju povratne informacije o provedbi LRSR na razini svake godine. Intervjue je potrebno provesti i s lokalnim dionicima, predstavnicima javne i privatne interesne skupine s naglaskom na gospodarske subjekte u ribarstvu i

akvakulturi, kako bi se prikupile informacije širokog kruga dionika o dojmu koji ostavlja LRSR, aktivnostima LAGUR-a te njihovom mišljenju o mogućim poboljšanjima koji se provode revizijom dokumenta. Svi članovi lokalnog partnerstva također predstavljaju ciljanu skupinu od koje je potrebno prikupiti informacije o njihovom viđenju LRSR i njezine uspješnosti.

Na tematskoj sjednici partnerstva potrebno je analizirati izvješće vanjskog vrednovanja te postupiti prema preporukama za unaprjeđenje provedbe LRSR, a po potrebi pristupiti i izmjeni LRSR. Nalazi vanjskog vrednovanja javno su dostupni na mrežnim stranicama LAGUR-a.

7. Kapaciteti za provedbu LRSR

7.1. Ljudski kapaciteti

LAGUR Bura zapošljava dvije osobe na puno radno vrijeme – voditelja i stručnog suradnika. Voditelj Lokalne akcijske grupe u ribarstvu zaposlen je od 15. lipnja 2022. godine i to na 8 sati tjedno, a od 14. rujna 2023. na puno radno vrijeme. Voditelj LAGUR-a Bura posjeduje relevantna znanja, vještine i kompetencije u domeni strateškog područja / pristupa "odozdo prema gore" (tzv. bottom-up pristup) u kontekstu pripreme, provedbe i sudjelovanja na projektnim aktivnostima vezanim za planiranje i upravljanje ruralnim prostorom te lokalnim razvojem, što je dokazivo i vidljivo iz životopisa istog (Prilog 5). Također, posjedovanje navedene razine znanja, vještina i kompetencija bit će nužan preduvjet za zapošljavanje novog stručnog suradnika na puno radno vrijeme. Stručni suradnik u udruzi radi od 1.1.2025. godine.

Uz zaposlenike LAGUR-a, potporu radu LAGUR-u iskazuju i ljudski kapaciteti članova osnivača. U ovisnosti o radnom opterećenju LAGUR-a, potencijalno će se razmotriti i dodatno zapošljavanje odnosno financiranje rada istih putem drugih izvora financiranja, kao i opcija volontiranja (ukoliko se iskaže interes za takvim vidom rada), te angažmana vanjskog stručnjaka prema potrebi. Opseg poslova zaposlenika bit će definiran Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta LAGUR-a Bura te Pravilnikom o radu.

LAGUR će konstantno nastojati provoditi usavršavanja zaposlenika LAGUR-a sukladno svim dostupnim radionicama, edukacijama i sl. događajima kao i učinkovito korištenje svih vanjskih resursa (LEADER mreža Hrvatske, županijskih i državnih te inozemnih resursa) koje mogu doprinijeti kvaliteti navedenog procesa.

U koordinaciji s Upravljačkim tijelom će se dostavljati informacije o potrebama za edukacijama u primjenjivim područjima relevantnim za LRSR provedbu. Poseban će naglasak biti na sudjelovanju radionica/edukacija u svrhu poboljšanja kapaciteta zaposlenika za potrebe LRSR provedbe a koje budu u izravnoj organizaciji Upravljačkog tijela. Pored toga, aktivno će se pratiti raspoložive edukacije na kojima bi mogli sudjelovati LAGUR zaposlenici u temama koje su od interesa za rad LAGUR-a, kao što su: ekonomske tematike, planiranja i upravljanja, strateško planiranje, upravljanje projektnim ciklusom, zaštita osobnih podataka (GDPR), upravljanje ljudskim potencijalima, državne potpore, ravnopravnost spolova i nediskriminacija (horizontalne teme), redovito usavršavanje u području javne nabave, nepravilnosti u EU projektima i druge tematske edukacije (npr. u području održivog razvoja, plavog gospodarstva i sl.).

7.2. Financijski kapaciteti

Financijski kapaciteti za upravljanje LAGUR-om i implementaciju LRSR-a, prilikom izrade dokumenta, predviđen je iz nekoliko izvora: (i) financiranje tekućih troškova i administrativnih troškova LRSR-a putem potpora, koje se financiraju iz Mjere III.2. po principu od maksimalno 25% dodijeljenih potpora za provedbu projekata u LRSR-u, (ii) sredstva od članarina i doprinosa članova, te (iii) prihodi iz drugih izvora. Financijski plan za razdoblje 2023.-2029. dovoljan je za pokrivanje potrebnih aktivnosti LAGUR-a i provedbu LRSR-a od 2023. do 2029. godine.

Tablica 12. Planirani financijski kapaciteti LAGUR-a u razdoblju 2023.-2029. (iznos u EUR)

Izvor: LAGUR Bura

Naziv	Plan 2023.	Plan 2024.	Plan 2025.	Plan 2026.	Plan 2027.	Plan 2028.	Plan 2029.
Prihodi po potpori za tekuće troškove i troškove vođenja LRSR-a	3.600,00	46.142,48	75.889,4	73.493,23	73.493,23	73.493,23	73.493,23
Npr. prihodi od članarina i članskih doprinosa	6.200,00	1.000,00	14.068,56	14.200,00	14.400,00	14.500,00	14.500,00
Npr. prihodi iz drugih izvora (potpora JL(R)S, zaklade...)	11.945,00	4.156,29	6.850,00	7.500,00	7.500,00	15.000,00	15.000,00
Prihodi UKUPNO	21.745,00	51.299,04	96.807,96	95.193,23	95.393,23	102.993,23	102.993,23
Rashodi za tekuće troškove i troškove vođenja LRSR-a	3.600,00	46.142,48	75.889,4	73.493,23	73.493,23	73.493,23	73.493,23
Npr. rashodi za provedbu LRSR-a koji nisu obuhvaćeni tekućim troškovima i troškovima vođenja	1.500,00	1.540,00	6.500,00	7.500,00	8.000,00	15.500,00	15.500,00
Rashodi UKUPNO	5.100,00	47.682,48	82.389,4	80.993,23	81.493,23	88.993,23	88.993,23
Razlika - višak/ manjak	16.645,00	3.616,56	14.418,56	14.200,00	13.900,00	14.000,00	14.000,00

8. Financijski plan provedbe LRSR i rada LAGUR-a

Financijski plan provedbe LRSR LAGUR-a Bura iskazan je kroz apsolutne iznose (EUR) i udjele (%) u odnosu na ukupni dodijeljeni iznos LAGUR-u za provedbu LRSR u okviru Mjere III.2. Dodijeljena sredstva navedena u indikativnom financijskom planu iznose 1.678.419,23EUR, pri čemu su prikazani planirani godišnji rashodi namijenjeni za provođenje definiranih prioriteta mjera namijenjeni razvojnim dionicima u iznosu od 75 % ukupne alokacije, te tekući troškovi i animacija u iznosu od 25 % ukupne financijske alokacije dodijeljene LAGUR-u Bura. Raspored sredstava po godinama u financijskom planu povezan je s akcijskim planom te međuovisno o godinama ostvarenja isplate financijskih sredstava po principu n+2.

Za aktivnosti koje se odnose na tekuće troškove i animaciju, odnosno upravljanje provedbom LRSR, čiji je korisnik LAGUR, planom je predviđeno maksimalno dopuštenih 25 % ukupne alokacije u okviru LRSR. Troškovi animacije odnose se na aktivnosti promicanja LRSR i jačanje kapaciteta lokalne zajednice kao i potencijalnih nositelja projekata za provedbu LRSR. Tekući, odnosno administrativni troškovi odnose se na prihvatljive operativne troškove LAGUR-a povezane sa provedbom LRSR, što uključuje troškove plaća djelatnika LAGUR-a, režijske troškove, promidžbu, komunikaciju, financijsko upravljanje i reviziju, praćenje i evaluaciju provedbe LRSR i sl.

Tablica 13. Financijski plan provedbe LRSR i rada LAGUR-a Bura u razdoblju 2021.-2027.

Cilj/Mjera	Fin. alokacija (EUR)	Udio u ukupnoj alokaciji (u %)
SC 1. Kvalitetno planiran, stabilan i inovativan sektor ribarstva i akvakulture temelj je stabilnog održivog razvoja plavog gospodarstva	488.369,32	29,1
PM 1.1. Potpora razvoju dodane vrijednosti te dostupnosti, prepoznatljivosti i vidljivosti proizvoda ribarstva i akvakulture	268.369,32	16,0
PM 1.2. Potpora modernizaciji i unaprjeđenju uvjeta obavljanja djelatnosti ribarstva i akvakulture	100.000,00	6,0
PM 1.3. Poboljšanje opremljenosti i osuvremenjivanje uvjeta za remont i servis ribarskih plovila i pripadajuće opreme	120.000,00	7,1
SC 2. Adekvatnim vrednovanjem i temeljitim planiranjem upravljanja maritimnim resursima pridonijeti kvalitetnom i održivom razvoju u cjelini	770,445,10	45,9
PM 2.1. Podrška uspostavi i razvoju događanja i sadržaja povezanih s valorizacijom maritimnih resursa	495.445,10	29,5
PM 2.2. Održiva valorizacija i unaprjeđenje modela upravljanja morskim okolišnim resursima, staništima i ekosustavima	275.000,00	16,4
Vođenje LAGUR-a i provedba LRSR	419.604,81	25,00
Ukupno	1.678.419,23	100,00

Izvor: LAGUR Bura

U odnosu na ukupan iznos potpore za provedbu LRSR, 29,1 % sredstava odnosi se na provedbu *Strateškog cilja 1. Kvalitetno planiran, stabilan i inovativan sektor ribarstva i akvakulture temelj je stabilnog održivog razvoja plavog gospodarstva* te 45,9 % sredstava za provedbu *Strateškog cilja 2. Adekvatnim vrednovanjem i temeljitim planiranjem upravljanja maritimnim resursima pridonijeti kvalitetnom i održivom razvoju u cjelini.*

LAGUR Bura će, uz dosad navedeno, kontinuirano raditi na animaciji dionika i potencijalnih prijavitelja za sve prioritetne mjere (poglavlje 4.3.), te će kroz praćenje provedbe LRSR, a ovisno o povratnim informacijama krajnjih korisnika i njihovih potreba, donositi odluke o izmjenama financijskog plana, vodeći računa o postizanju planiranih rezultata i pokazatelja na razini prioritetnih mjera i strateških ciljeva.

Tablica 14. Financijski plan provedbe LRSR i rada LAGUR-a Bura po godinama u razdoblju 2023.-2029.

Fin. alokacija (EUR)	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	UKUPNO
Provedba projekata (operacija)	0,00	0,00	0,00	240.000,00	540.445,10	318.369,32	160.000,00	1.258.814,42
Tekući troškovi i troškovi vođenja	3.600,00	46.142,48	75.889,4	73.493,23	73.493,23	73.493,23	73.493,23	419.604,81
Ukupno	3.600,00	46.142,48	75.889,4	313.493,23	613.938,33	391.862,55	233.493,23	1.678.419,23

Izvor: LAGUR Bura

9. Popis literature

- ARKOD upisnik, Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2023.
- Bognar, A., 1999: Geomorfološka regionalizacija Hrvatske, Acta Geographica Croatica, Vol. 34 No. 1, 7-26.
- Državni zavod za statistiku, 2023, <https://dzs.gov.hr/> (15.10.2023.)
- Filipčić, A., 1998: Klimatska regionalizacija Hrvatske po W. Köppenu za standardno razdoblje 1961. – 1990. u odnosu na razdoblje 1931. – 1960., Acta geographica Croatica, Vol. 33 No.1, 7-14
- Hrvatski zavod za zapošljavanje, Registrirana nezaposlenost, rujan 2023.
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Broj osiguranih osoba po gradovima/općinama/gradskim četvrtima, 3.10.2023.
- LAGUR Bura, 2023, (15.10.2023.)
- Lasić, V.: Luke i lučice na Makarskom primorju u 20. Stoljeću, Ogranak matice hrvatske u Makarskoj, 2022.
- Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, Registar kulturnih dobara, 2023, <https://min-kulture.gov.hr/eu-kultura/kulturna-bastina/registar-kulturnih-dobara-16371/16371> (15.10.2023.)
- Ministarstvo poljoprivrede, Uprave za ribarstvo, 2023 (interni podaci)
- Ministarstvo poljoprivrede, Jedinствeni registar domaćih životinja, 2023., <https://stocarstvo.mps.hr/izvjestaji-o-broju-domacih-zivotinja-jrdz-i-isporucenim-kolicinama-mlijeka-slkm/>
- Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske, Registar udruga, 2023, <https://mpu.gov.hr/registar-udruga/22213> (15.10.2023.)
- Naredba o popisu iskrcajnih mjesta za iskrcaj ulova s ribarskih plovila koja obavljaju gospodarski ribolov na moru (NN 53/2022), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_05_53_697.html (15.10.2023.)
- Dječji vrtići, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2023, <http://mzos.hr/dbApp/pregled.aspx?appName=Vrtici> (15.10.2023.)
- Pravilnik o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske (NN 5/2011), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_01_5_86.html (15.10.2023.)
- Školski e-rudnik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2023, <https://mzo.gov.hr/ser-skolski-e-rudnik-3419/3419> (15.10.2023.)

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU LAGUR-A
BURA
ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.**

Prilog 1. Demografska obilježja LAGUR-a Bura

Program
ZA RIBARSTVO
I AKVAKULTURU

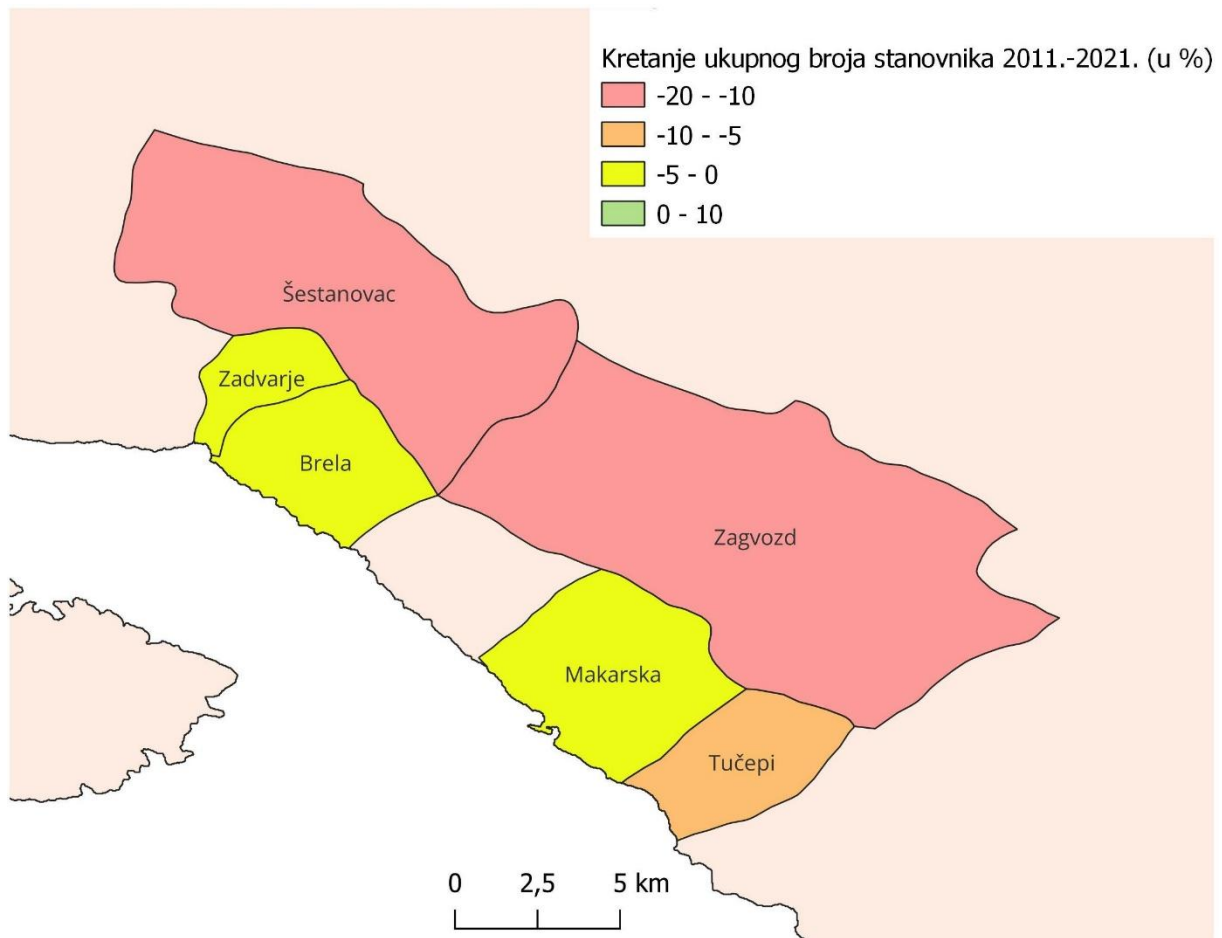

Sufinancira
Europska unija

Tablica 1. Broj stanovnika LAGUR-a Bura 2021. na razini naselja

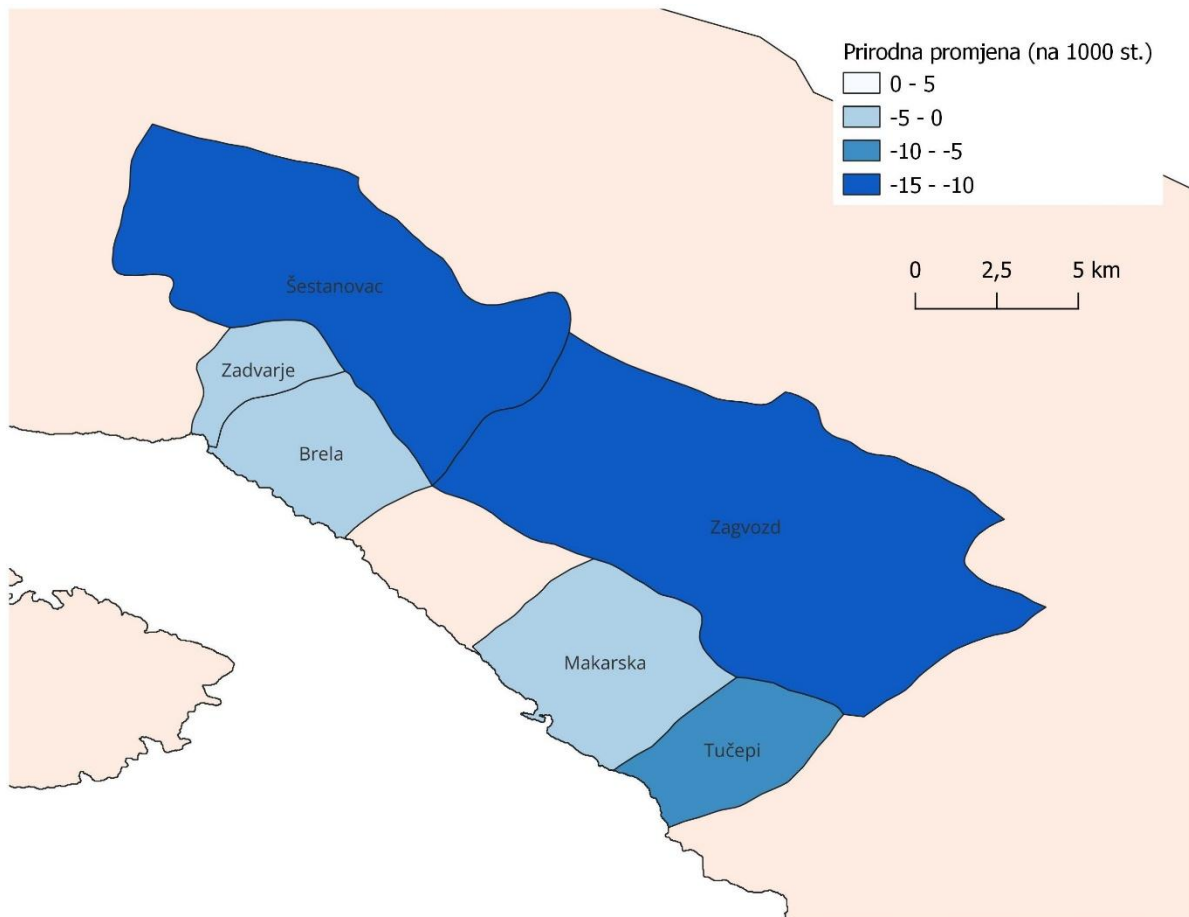
JLS	Naselje	Broj stanovnika
Brela	Brela	1.472
	Gornja Brela	154
Makarska	Makarska	12.809
	Veliko Brdo	492
Šestanovac	Grabovac	321
	Katuni	455
	Kreševo	216
	Šestanovac	371
	Žeževica	306
Tučepi	Tučepi	1.819
Zadvarje	Dubci	-
	Zadvarje	289
Zagvozd	Biokovsko Selo	41
	Krstatice	67
	Rastovac	146
	Rašćane Gornje	23
	Zagvozd	640
	Župa	37
	Župa Srednja	3

Izvor: Državni zavod za statistiku, 2023.

Sl. 1. Ukupna promjena stanovništva LAGUR-a Bura za razdoblje 2021. – 2011.

Izvor: Državni zavod za statistiku, 2023

Sl. 2. Prirodna promjena stanovništva LAGUR-a Bura
Izvor: Državni zavod za statistiku, 2023

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU LAGUR-A
BURA
ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.**

Prilog 2. Kulturno-povijesna i prirodna baština LAGUR-a Bura

Program
ZA RIBARSTVO
I AKVAKULTURU

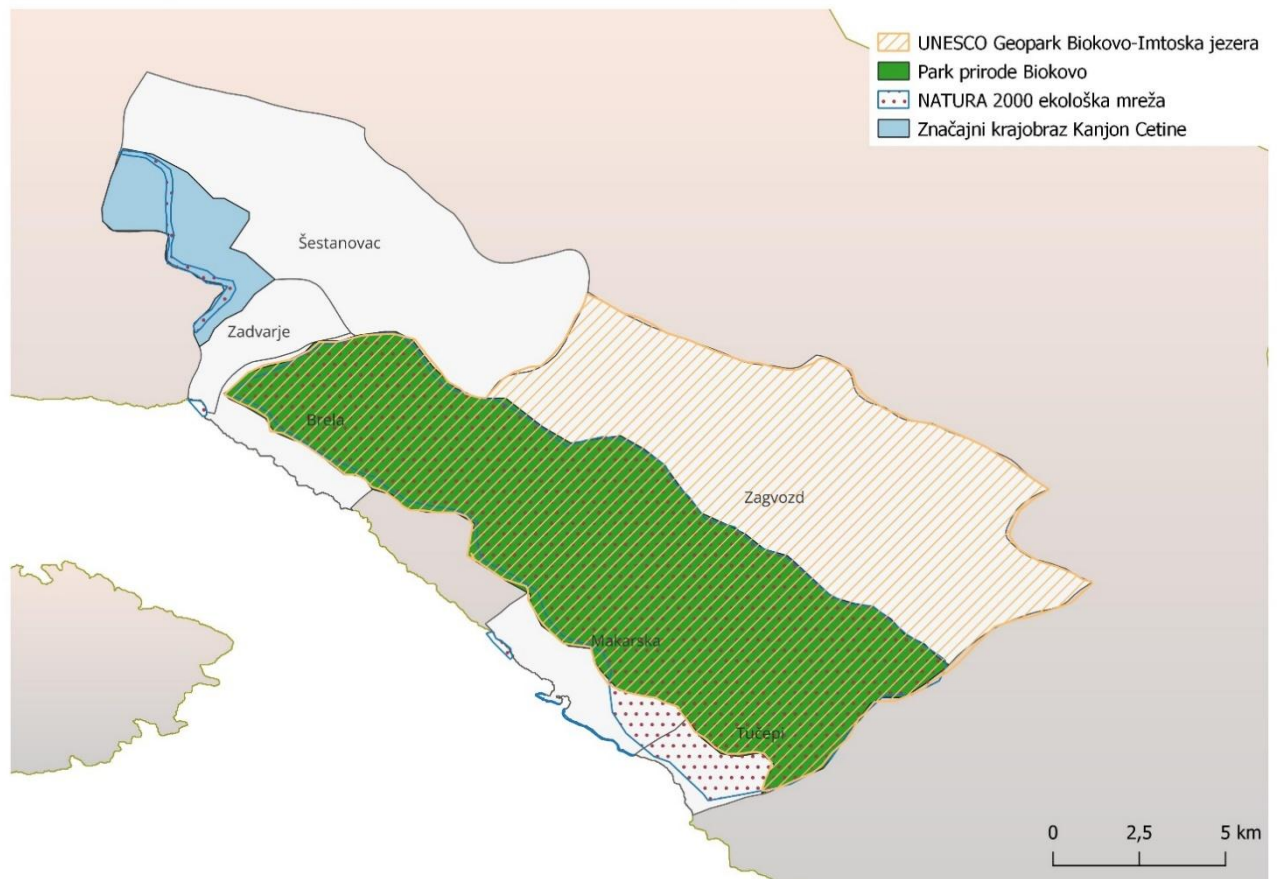

Sufinancira
Europska unija

Tablica 1. Popis kulturno-povijesne baštine LAGUR-a Bura 2023. godine

Naziv kulturnog dobra	JLS	Vrsta
Crkva sv. Stipana	Zagvozd	Nepokretna pojedinačna
Crkva Svetog Križa i srednjovjekovno groblje sa stećcima	Zagvozd	Nepokretna pojedinačna
Crkva Svih Svetih	Zagvozd	Nepokretna pojedinačna
Crkva Velike Gospe	Zagvozd	Nepokretna pojedinačna
Stara župna kuća	Zagvozd	Nepokretna pojedinačna
Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Šestanovac	Nepokretna pojedinačna
Ruralna cjelina Tomaši	Brela	Kulturnopovijesna cjelina
Crkva sv. Filipa	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Jurja s arheološkim nalazištem	Tučepi	Nepokretna pojedinačna
Crkva Male Gospe i groblje	Tučepi	Nepokretna pojedinačna
Arheološko nalazište s ostacima crkve sv. Martina	Tučepi	Nepokretna pojedinačna
Utvrda Zadvarje i arheološko nalazište	Zadvarje	Nepokretna pojedinačna
Kuća Babić-Lozina	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Kuća Miličić	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Kuća Karalipeo-Mrkušić	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Kuća Alačević	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Spomenik fra Andriji Kačiću Miošiću	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Palača Ivanišević	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Svjetonik sv. Petra	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Franjevački samostan i crkva sv. Marije	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Martina	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Ante	Tučepi	Nepokretna pojedinačna
Kuća Dominis	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Kulturno - povijesna ruralna cjelina Kričak Bekavci	Brela	Kulturnopovijesna cjelina
Kulturno - povijesna cjelina Makarske	Makarska	Kulturnopovijesna cjelina
Crkva Gospe od Karmena	Brela	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Jurja (Gospe od Zdravlja)	Brela	Nepokretna pojedinačna
Kulturno povijesna cjelina Filipovići	Brela	Kulturnopovijesna cjelina
Crkva sv. Petra	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Kuća Gačina	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Marka	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Kuća Vuković	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Zgrada	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Andrije u Kotišini	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Jeronima	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Zgrada Gradskoga muzeja Makarska (palača Tonoli)	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Ilije	Brela	Nepokretna pojedinačna
Tvrđava (kaštel) Kotišina	Makarska	Nepokretna pojedinačna

Česma	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Mihovila	Tučepi	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Mihovila	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Kuća Vuković	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Ivana Krstitelja i arheološko nalazište	Zagvozd	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Nikole	Brela	Nepokretna pojedinačna
Zgrada ljetnikovca Ivanišević i stare uljare	Tučepi	Nepokretna pojedinačna
Bušelića kula	Tučepi	Nepokretna pojedinačna
Napoleonov spomenik	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Sklop Bolčić	Šestanovac	Nepokretna pojedinačna
Župna crkva sv. Jurja Mučenika	Šestanovac	Nepokretna pojedinačna
Umijeće pripreme tradicijske slastice torta Makarana	Makarska	Nematerijalna
Arheološko nalazište Velika Peć	Šestanovac	Arheologija
Graditeljsko-krajobrazni sklop hotela „Jadran“	Tučepi	Nepokretna pojedinačna
Arheološko nalazište Ploča-Vukov greb	Zagvozd	Arheologija
Ostatci kule na Zelenki	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Kulturnopovijesna cjelina Zadvarje	Zadvarje	Kulturnopovijesna cjelina
Lalića kula	Tučepi	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Ante u Kotišini	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Crkva Porođenja Blažene Djevice Marije (Male Gospe) s grobljem	Šestanovac	Nepokretna pojedinačna
Arheološko nalazište Gradinica	Zagvozd	Arheologija
Mandušića kula	Šestanovac	Nepokretna pojedinačna
Kapela sv. Ivana Krstitelja	Šestanovac	Nepokretna pojedinačna
Arheološka zona Zaranač ploča	Zagvozd	Arheologija
Crkva sv. Ante	Zadvarje	Nepokretna pojedinačna
Spomenik revoluciji	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Arheološka zona Trbotor	Šestanovac	Arheologija
Francuska cesta na Biokovu	Brela	Nepokretna pojedinačna
Crkva sv. Stjepana i lapidarij s grobnim pločama	Brela	Nepokretna pojedinačna
Srednjovjekovno groblje Mrki kamen	Šestanovac	Arheologija
Arheološka zona Vlaka	Šestanovac	Arheologija
Arheološko nalazište s ostacima crkve sv. Ante i obrambenim zidom	Tučepi	Arheologija
Zgrada Stare škole	Makarska	Nepokretna pojedinačna
Kantanje Gospina plača u Imotskoj i Vrgoračkoj krajini	Više adresa	Nematerijalna
Arheološko nalazište Piljeva gradina	Zagvozd	Arheologija
Kapela sv. Ante i arheološko nalazište na Vitreniku	Zagvozd	Nepokretna pojedinačna
Stećak u zaseoku Luetići	Zagvozd	Nepokretna pojedinačna

Sl. 1. Zaštićena prirodna baština LAGUR-a Bura

Izvor: QGIS prema: www.bioportal.hr/gis/

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU LAGUR-A
BURA
ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.**

Prilog 3. Značajke ribarstva i akvakulture LAGUR-a Bura

Program
ZA RIBARSTVO
I AKVAKULTURU

Sufinancira
Europska unija

Tablica 1. Broj povlastica za gospodarski ribolov - LAGUR-a Bura (1.8.2023.)

JLS	Broj povlastica
Općina Brela	6
Grad Makarska	23
Općina Šestanovac	0
Općina Tučepi	12
Općina Zadvarje	0
Općina Zagvozd	0
Ukupno LAGUR Bura	41
Republika Hrvatska	2971

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za ribarstvo, 2023

Tablica 2. Iskrcaj morskih organizama na području LAGUR-a Bura i RH – 2022. g.

Iskrcajno mjesto	2019. godina	2020. godina	2021. godina	2022. godina
Makarska	511.643,81	500.931,00	306.096,40	388.386,80
Tučepi	1.483,23	2.068,40	2.122,40	3.386,00
Ukupno LAGUR Bura	513.127,04	502.890,07	308.235,80	390.780,81
Ukupno Republika Hrvatska	63225175,27	70320139,96	61149617,06	62605560,71

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za ribarstvo, 2023

Tablica 3. Broj plovila za gospodarski ribolov - LAGUR-a Bura (1.8.2023.)

JLS	Broj plovila
Općina Brela	6
Grad Makarska	23
Općina Šestanovac	0
Općina Tučepi	12
Općina Zadvarje	0
Općina Zagvozd	0
Ukupno LAGUR Bura	41

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za ribarstvo, 2023

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU LAGUR-A
BURA
ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.**

Prilog 4. Popis sudionika u procesu izrade LRSR LAGUR-a Bura 2021. – 2027.

Program
ZA RIBARSTVO
I AKVAKULTURU

Sufinancira
Europska unija

Tablica 1. Popis sudionika u procesu izrade LRSR LAGUR-a Bura 2021. – 2027.

	<i>Ime i prezime</i>	<i>Pravna osoba/obrt/fizička osoba</i>	<i>javni</i>	<i>civilni</i>	<i>gospodarski</i>
1.	Mili Žamić	Obrt za ribarstvo Mili			X
2.	Mladen Buvinić	JU MARA Makarska	X		
3.	Tamara Batinić Ćulav	Grad Makarska	X		
4.	Ssandra Talaja Rusendić	Udruženje obrtnika		X	
5.	Stjepan Slišković	Fizička osoba		X	
6.	Oliver Vranješ	Ugost.ribarski obrt VICE			X
7.	Ane Svaguša	Ribarski obrt SVAGO			X
8.	Toni Lalić	Galeb & Ja ribarski obrt			X
9.	Nikša Puharić	Ribarski obrt ĆIRO			X
10.	Ivan Krželj	Općina Zadvarje	X		
11.	Ante Čobrnić	Općina Tučepi	X		
12.	Ivanka Ribičić	Općina Šestanovac	X		
13.	Zoran Paunović	Grad Makarska	X		
14.	Miroslav Gaće	Općina Zagvozd	X		
15.	Ivan Vlade Visković	PŠRD OŠTRULJ		X	
16.	Nikola Kapitanović	LAGUR BURA		X	
17.	Tonči Lalić	TZ Makarska	X		
18.	Toni Čobrnić	Ugostiteljsko ribarski obrt GUSARI			X
19.	Marica Muhtić	Obrt G&M			X
20.	Frane Filipeti	PŠRD Arbun		X	
21.	Ivan Andrijašević	JU MARA Makarska	X		
22.	Ivan Carević	Geoekologija j.d.o.o.			X
23.	Antonio Morič – Španić	Fizička osoba		X	
24.	Ivo Juranović	Obrt za ribarstvo PRSTAC			X
25.	Ante Bilić	Makarska obala d.o.o.	X		

26.	Petar Babić	Obrt GAVUN			X
27.	Gordana Muhtić	Grad Makarska	X		
28.	Žan Puharić	Sekcija drvenih brodova/PŠRD Arbun		X	
29.	dr. Ivo Mravičić	TZ Tučepi	X		
30.	Toni Bilić	Gradski muzej Makarska	X		
31.	Petar Pervan	Greben Brela d.o.o. komunalno poduzeće	X		
32.	Krešimir Herceg	Stambeno gospodarsko poduzeće Makarska	X		
33.	Mila Lukić	Makarski komunalac d.o.o.	X		
34.	Tonči Božinović	JU RERA SD	X		
35.	Antonia Radić Brkan	Grad Makarska	X		
36.	Dušan Divić	Ronilačka sekcija/PŠRD Arbun		X	
37.	Anita Zelić Tomaš	Srednja strukovna škola Makarska	X		
38.	Matea Maslač	Srednja strukovna škola Makarska	X		
39.	Antonia Kapović	Ravnateljica vrtića Makarska	X		
40.	Snježana Ninčević	D.V. Biokovsko zvonce	X		
41.	Nina Turić Roščić	Udruga turističkih vodiča Makarske rivijere		X	
42.	Ivana Glavinić	O.Š.Stjepana Ivičevića	X		
43.	Mladen Kovačević	J.K. Bura Makarska		X	
44.	Agata Ravlić	Udruga turističkih vodiča Makarske rivijere		X	
45.	Marino Srzić	Fizička osoba		X	
46.	Tina Kurtić	DALMATINA obrt za ribarstvo			X
47.	Martin Merčep	Općina Šestanovac	X		
48.	Dražan Filipović	Obrt GUŠTI Brela			X
49.	Valentina Medić Vitković	TZO Brela	X		
50.	Lidija Vukadin Vranješ	JU MARA Makarska	X		
51.	dr. sc. Valentina Lasić	Fizička osoba		X	
52.	Nikša Visković	Komunalno poduzeće Tučepi d.o.o.	X		

53.	Josko Čović	Obrt ČOVIĆ01			X
54.	Dragan Čović	Obrt za turizam, ribarstvo i usluge ČOVIĆ			X
55.	Kleme Čobrnić	Ribarski obrt MORSKI PAS			X

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU LAGUR-A
BURA
ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.**

Prilog 5. Životopis voditelja LAGUR-a Bura

Program
ZA RIBARSTVO
I AKVAKULTURU

Sufinancira
Europska unija

Nikola Kapitanović, mag.geogr.

Vladimira Nazora 3, 21300 Makarska | 095 1977 389 | lagurbura@gmail.com

Obrazovanje

ekonomist

Srednja ekonomska škola Fra Andrije Kačića Miošića

Makarska

SVEUČILIŠNI PRVOSTUPNIK GEOGRAFIJE

Prirodoslovno matematički fakultet, preddiplomski sveučilišni studij geografije

Zagreb

MAGISTAR GEOGRAFIJE

Prirodoslovno matematički fakultet, diplomski sveučilišni studij geografije
Zagreb

VODITELJ IZRADE I PROVEDBE PROJEKATA FINANCIRANIH IZ EU FONDOVA

Pučko otvoreno učilište „Algebra“
Split

pedagoško-psihološko-didaktičko-metodička izobrazba

Filozofski fakultet
Osijek

Iskustvo

NASTAVNIK GEOGRAFIJE

Osnovna škola dr. Franje Tuđmana, Brela
2013., 2020.-2022.

NASTAVNIK GEOGRAFIJE

Osnovna škola don Mihovila Pavlinovića, Podgora
2013., 2014.

TRGOVAČKI PUTNIK

DV d.o.o., Split
2018.-2020.

STRUČNI SURADNIK ZA RAZVIJANJE I VOĐENJE PROJEKATA TE PROVEDBU LEADER PROGRAMA

Lokalna akcijska grupa „Adrion“, Makarska-Zadvarje
2015.-2018.

U okviru svog rada kao stručni suradnik za razvijanje i vođenje projekata te provedbu LEADER programa radio sam u djelokrugu:

- praćenje, prijava i provedbe; regionalnih, nacionalnih i EU natječaja (programi i projekti u okviru natječaja Splitsko - dalmatinske županije, Ministarstva turizma, Programa ruralnog razvoja RH, ESF-a, INTERREG-a)
- redovita komunikacija s članovima LAG-a ADRION
- usmjeravanje, umrežavanje članova te ostalih lokalnih dionika gospodarskog, civilnog i javnog sektora
- rad na pripremi, izradi i izmjeni Lokalne razvojne strategije
- poslovi praćenja i proučavanja politika i pravne stečevine RH i EU u okvirima djelokruga
- obavljanje stručnih i analitičkih poslova, priprema administrativnih, informacijskih dokumenata
- organizacijski i poslovi tehničke naravi
- priprema dokumentacije i provedba projekata koji će se financirati sredstvima RH, EU i ostalih izvora financiranja
- ostali poslovi po nalogu tajnika - voditelja

NASTAVNIK GEOGRAFIJE

Osnovna škola Stjepana Ivičevića, Makarska
2020.-2021.

VODITELJ

Lokalna akcijska grupa u ribarstvu „Bura“, Makarska
2022. - danas

Vještine

digitalne vještine

Komunikacijski programi (Skype Zoom TeamViewer) / ArcGIS - geografski informacijski sustav /
Napredno poznavanje MS Office alata (MS Excel, MS Word, MS PowerPoint) / iskustvo rada u
aplikacijama za provedbu i vođenje projekata / korištenje web preglednika

jezične vještine

Materinski jezik: hrvatski
Engleski jezik: razina B2

VOZAČKA DOZVOLA

B kategorija

ORGANIZACIJSKE vještine

Odlikuju me organizacijske sposobnosti i vještine obavljanja posla u zadanom roku. Spreman sam
uložiti naporan rad i trud kako bih zadovoljio svoje, ali i potrebe poslovođe u cilju kvalitetnog
odgovornog odrađivanja zadataka.

KOMUNIKACIJSKE I MEĐULJUDSKE vještine

Komunikacijske i međuljudske vještine Posjedujem izraženi timski duh te sposobnost prilagodbe u
svim situacijama. Samoinicijativna sam i snalažljiva osoba. Brzo apsolviram nova znanja, istaknute
želje za napredovanjem, daljnjom edukacijom i znanjem